

Jenna Toivola

**”Yhdistää voimansa ja tehdä parhaansa lapsen etua
ajatellen”**

Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Töysän kunnan päivä-
hoidossa vanhempien kokemana

Opinnäytetyö

Syksy 2010

Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK)

Seinäjoen ammattikorkeakoulu
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Koulutusohjelma: Sosiaali-alan koulutusohjelma, sosionomi (AMK)

Tekijä: Toivola Jenna

Työn nimi: Yhdistää voimansa ja tehdä parhaansa lapsen etua ajatellen: Kasvatuskumppanuuden toteutuminen Töysän kunnan päivähoitossa vanhempien kokemana

Ohjaaja: Aalto Anu

Vuosi: 2010

Sivumäärä: 75

Liitteiden lukumäärä: 2

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää kasvatuskumppanuuden toteutumista Töysän kunnan päivähoitossa vanhempien kokemana. Tutkimuskysymyksinä olivat: miten päivähoiton aloitus vanhempien mielestä sujui sekä miten päivittäiset kohtaamiset ja tiedonkulku vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välillä sujuvat. Tutkimuksen avulla haluttiin myös selvittää miten päivähoitossa huomioidaan vanhempien näkemykset lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa sekä miten kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet toteutuvat. Lisäksi haluttiin selvittää vanhempien toiveita kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi.

Aineisto toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena ja tutkimusmenetelmäksi valittiin kyselylomake, jotka toimitettiin postikyselynä. Tutkimustulokset käsiteltiin SPSS Statistics 15.0 for Windows – ohjelmalla. Tutkimukseen osallistui 83 perhettä. Kyselylomakkeita palautui takaisin yhteensä 40 lomaketta ja vastausprosentiksi saatiin 48 %. Lisäksi tutkimuksessa on piirteitä kvalitatiivisesta tutkimuksesta, koska kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä saatuja vastauksia on käytetty aineistona opinnäytetyössä.

Tutkimustulokset osoittivat, että vanhemmat ovat melko tyytyväisiä kasvatuskumppanuuden toteutumiseen Töysän kunnan päivähoitossa. Eniten tyytymättömiä oltiin kasvatustalustalujen riittävyyteen ja niitä toivottiin säännöllisesti toteutettavan myös perhepäivähoitossa. Suurin osa vanhemmista koki kasvatuskumppanuuden kehittämisen tarpeelliseksi. Keskeisimmiksi kehittämisideoiksi nousivat kasvatustalustalujen kehittäminen, reissuvihkojen ottaminen käyttöön ja yhteiset teemapäivät.

Avainsanat: kasvatuskumppanuus, yhteistyö, päivähoito, vanhemmuus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health care and Social Work

Degree programme: Degree programme on social work, sosionomi (AMK)

Author/s: Toivola Jenna

Title of thesis: Combining strengths and giving one's best in favour of the benefit of children: Education partnership as experienced by parents in the daycare of the Commune Töysä

Supervisor(s): Aalto Anu

Year: 2010 Number of pages: 75 Number of appendices: 2

The goal of the study was to investigate partnership in early-childhood education as experienced by parents in the commune of Töysä. The crucial questions of research were: How did the parents experience the start of the daycare, and how did the daily encounters and information transfer between the parents and personnel work out? The motivation of research was to find out how to incorporate the views and opinions of the parents in child's education, and how the principles of the education partnership were followed. In addition, parents' suggestions for the development of partnership were surveyed.

The research was carried out in a quantitative manner, and the research method was based on a questionnaire form, which was delivered to participants by mail. The resulting material was analyzed with the program SPSS Statistics 15.0 for Windows. Altogether 83 families participated in the study, and the total of returned questionnaire forms was 40 resulting in that the answer rate of the study was 48 %. Furthermore, the study comprises features of qualitative research, because the questionnaire form included open questions, and these answers have been used as one part of the material.

The results show that parents are rather satisfied with the education partnership in the daycare of the commune of Töysä. The most dissatisfactory part was the lack of discussions on child's education with parents, and regular discussions were requested also for customers of private childminders. The majority of parents found the development of education partnership necessary. The most relevant ideas for further development included improved education discussions, communication notebooks, and common theme days.

Keywords: partnership, co-operation, daycare, parenthood

SISÄLTÖ

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ	2
THESIS ABSTRACT	3
SISÄLTÖ	4
JOHDANTO	6
1 PÄIVÄHOITO	8
1.1 Päivähoito merkittävä osa varhaiskasvatusta	8
1.2 Päivähoidon tehtävänä kotikasvatuksen tukeminen.....	9
1.3 Vanhempien ja päivähoidon yhteistyö.....	12
2 VANHEMMUUS JA PERHE.....	17
2.1 Vanhemmuus nyky-yhteiskunnassa.....	17
2.2 Perheiden moninaisuus.....	19
3 KASVATUSKUMPPANUUS.....	21
3.1 Yhteistyöstä kohti kasvatuskumppanuutta	21
3.2 Kasvatuskumppanuuden kehittymisen haasteita	26
KASVATUSKUMPPANUUTTA OHJAAVAT PERIAATTEET	28
3.3 Kuunteleminen	29
3.4 Kunnioitus	30
3.5 Luottamus	31
3.6 Dialogisuus eli tasavertainen vuorovaikutus	32
4 KASVATUSKUMPPANUUDEN RAKENTUMINEN	34
4.1 Tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu	34
4.2 Päivittäiset kohtaamiset	35
4.3 Kasvatuskeskustelut ja vanhempainillat.....	36
4.1 Erityisen tuen tarpeet ja tilanteet.....	37
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	40
5.1 Tutkimuksen kohderyhmä.....	40
6.3 Tutkimusmenetelmä.....	42

6.5 Tutkimuksen toteuttaminen käytännössä.....	43
6 TUTKIMUSTULOKSET	45
6.1 Kyselyyn vastanneiden lasten vanhempien taustatiedot	45
6.2 Päivähoidon aloitus	47
6.3 Päivittäiset kohtaamiset ja tiedonkulku.....	49
6.4 Näkemysten huomioiminen	54
6.5 Kasvatuskumppanuutta ohjaavien periaatteiden toteutuminen	58
6.6 Kyselyyn vastanneiden vanhempien toiveita kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi.....	61
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	64
8 TUTKIMUKSEN VALIDITEETTI JA RELIABILITEETTI	68
9 POHDINTA	70
LÄHTEET	72
LIITTEET	

JOHDANTO

Opinnäytetyön aiheeni käsittelee kasvatuskumppanuuden toteutumista Töysän kunnan päivähoitossa vanhempien kokemana. Kasvatuskumppanuus elää murrosvaihetta ja sen kehittämiseksi ja juurruttamiseksi käytäntöön tarvitaan vielä paljon ponnisteluja ja työtä. Kasvatuskumppanuuden tutkiminen ja sen kehittäminen on tulevaisuuden kannalta tärkeää. Tulevaisuudessa halutaan päästä kasvatuskumppanuus ajatteluun syvällisemmin, että se toimisi kaikille osapuolille. Tällöin se myös palvelisi parhaiten lapsen etua. Kasvatuskumppanuus sana on ammattihenkilöstölle tuttu, joskin sen ottaminen mukaan jokapäiväiseen arkeen vaatii vielä kehittämistä. Tästä syystä on hyvä tutkia, missä osa-alueissa mahdollisesti tarvittaisiin vielä parannusta ja mihin pitäisi panostaa.

Tutkimuksessa haluttiin selvittää vastauksia kysymyksiin: miten kasvatuskumppanuus toteutuu Töysän päivähoitossa vanhempien kokemana? miten päivähoiton aloitus vanhempien mielestä sujui? miten päivittäiset kohtaamiset ja tiedonkulku vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välillä sujuvat? sekä miten päivähoitossa huomioidaan vanhempien näkemykset lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa? Lisäksi haluttiin vastata kysymyksiin, miten kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet (luottamus, kunnioitus, kuunteleminen ja tasavertainen vuorovaikutus) toteutuvat Töysän päivähoitossa. Tutkimuksen avulla haluttiin myös selvittää vanhempien ideoita ja mielipiteitä kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi ja parantamiseksi.

Ensimmäiseksi käsittelen päivähoitoa ja sen merkityksellisyyttä osana varhaiskasvatusta sekä päivähoiton tärkeintä tehtävää kotikasvatuksen tukemista. Toiseksi käsittelen vanhemmuutta ja perhettä nyky-yhteiskunnassa sekä perheiden moninaisuutta nykypäivänä. Kolmanneksi avaam kasvatuskumppanuuden käsitettä. Lisäksi kuvaan sitä, kuinka vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön tulisi

pyrkiä kohti kasvatuskumppanuutta. Käsittelen myös kasvatuskumppanuuden kehittymiselle esteenä olevia haasteita. Neljäntenä kokonaisuutena tulevat esille kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet, joille koko kasvatuskumppanuus tulisi rakentua. Näitä periaatteita ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus eli tasavertainen vuorovaikutus. Viidentenä isona kokonaisuutena tulevat esille kasvatuskumppanuudelle tyypilliset rakentumisen vaiheet, joita ovat tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu, päivittäiset kohtaamiset, kasvatustalut ja vanhempainillat sekä erityisen tuen tarpeet ja tilanteet. Tutkimustulokset osio rakentuu myös näiden samojen teemojen ja aiheiden ympärille. Teoriaosiossa aineistona on käytetty suoria lainauksia kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä saatuja vastauksia. Suorat lainaukset vanhempien mietteistä avaavat paremmin käsiteltävää teoriaa ja vanhempien mielipiteitä kasvatuskumppanuudesta.

Opinnäytetyön teoriaosuuden jälkeen lähdän käsittelemään tutkimuksen toteuttamista ja siihen vaikuttavia taustatekijöitä sekä tutkimusmenetelmää ja tutkimustuloksia. Toteutin tutkimukseni kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Laadin kyselylomakkeet teoriatiedon pohjalta ja ne toimitettiin postikyselyinä koko Töy-sän kunnan päivähoiton asiakkaana oleville perheille, joita oli 83 perhettä. Kyselyitä palautettiin 40 kappaletta, jolloin vastausprosentiksi saatiin 48 %. Kyselylomakkeet käsittelemällä SPSS Statistics 15.0 for Windows 15.0 – ohjelmalla. Tutkimuksessa on piirteitä myös kvalitatiivisesta tutkimuksesta, koska opinnäytetyön aineistona on käytetty myös kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä saatuja vastauksia. Opinnäytetyön lopuksi kokoa keskeisimmät tutkimustulokset johtopäätökset osioon, ja lopuksi sitten pohdin koko opinnäytetyö prosessia ja sen eri vaiheita ja merkitystä omalle ammatilliselle kasvulle.

1 PÄIVÄHOITO

1.1 Päivähoito merkittävä osa varhaiskasvatusta

Päivähoidon toiminta pohjautuu lakiin, joka määrittää sen toimintaa ja tehtävää.

Päivähoidon tavoitteena on tukea päivähoitossa olevien lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä kotien kanssa edistää lapsen tasapainosta kehitystä. Päivähoidon tulee omalta osaltaan tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, lapsen kehitystä monipuolisesti tukevaa toimintaa sekä lapsen lähtökohdat huomioon ottaen suotuisa kasvuympäristö. Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoiton tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea hänen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatustaan. Uskonnollisen kasvatuksen tukemisessa on kunnioitettava lapsen vanhempien tai holhoojan vakaumusta. (Laki lasten päivähoitosta 1973, 1983, 2a§.)

Päivähoidon asiakkaana ovat siis lapset sekä heidän vanhempansa. (Jämsä 2008, 208–209; Väisänen 2007, 23). Vuosien varrella varhaiskasvatusta on määritelty monin eri tavoin. Laajasti ymmärtäen varhaiskasvatuksen nähdään liittyvän kaikkien yhteiskunnalliseen toimintaan, jolla pyritään vaikuttamaan kasvuolosuhteisiin ja edistämään lapsen mahdollisimman suotuisaa kehitystä. Varhaiskasvatuksen toiminnallisia alueita ovat tällöin koti, päivähoiton eri muodot sekä erilaiset kolmannen sektorin tarjoamat palvelumuodot. (Karila, Kinos & Virtanen 2001, 13.)

Alasuutarin (2003, 24) mukaan lapsuus ei ole enää kuten ennen pelkkää perhelapsuutta. Päivähoidon aloitus kiinnittää lapsen muihin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin ryhmiin ilman perheen välittävää yhteyttä. Päivähoidon perus- ja ydintehdävä sisältää lasten hoidon, kasvatuksen ja opetuksen. Päivähoitossa tehdään myös yhteistyötä vanhempien kanssa sekä verkostotyötä muun muassa neuvolan, koulun, lastensuojelun, puheterapian ja toimintaterapian kanssa. (Koivunen 2009, 11).

Lasten ja heidän perheidensä elämään on löydettävä uusi dynaaminen tasapaino päivähoitovaiheen alettua ja sitä joudutaan ylläpitämään myöhemminkin jatkuvasti. Tämä koskee muun muassa uni-valverytmiä, levon ja aktiivisuuden tarpeita ja tasapainoa tunneturvallisuuden alueella. Millaiseksi päivähoitopaikan ja vanhempien vuoropuhelu muodostuu, vaikuttaa tapahtumakulkuihin paljon. (Tiusanen 2008, 80.)

Yhteiskunnan järjestämä, valvoma ja tukema varhaiskasvatus koostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Se on suunnitelmallista sekä tavoitteellista yhteistoimintaa, jossa myös lapsen omaehtoisella leikillä on keskeinen merkitys. (Reunamo 2007, 101.) Lasten päivähoitossa yhdistyvät lapsen oikeus varhaiskasvatukseen sekä vanhempien oikeus saada lapselle hoitopaikka. Kunnissa tulee huolehtia siitä, että tukea kasvuunsa, kehitykseensä ja oppimiseensa tarvitseva lapsi saa päivähoiton tarpeestaan riippumatta riittävät varhaiskasvatuspalvelut. Tukea tarvitsevalle lapselle kunnan järjestämä päivähoitopaikka voi myös olla yksi kuntoutusmuoto. (Heinämäki 2004, 9-10.) Suomessa jokaiselle lapselle on myönnetty 1990 – luvun puolivälissä subjektiivinen päivähoito oikeus, riippumatta vanhempien työtilanteesta. (Poikonen & Lehtipää 2009, 70).

1.2 Päivähoidon tehtävänä kotikasvatuksen tukeminen

Ensisijainen kasvatusvastuu on lapsen vanhemmilla. Yhteiskunnan tarjoamilla varhaiskasvatuspalveluilla kuitenkin tuetaan vanhempien kasvatustyötä. (Jämsä 2008, 208). Päivähoidon laatua säätelevät perheiden rakenteissa sekä työelämässä tapahtuvat muutokset. (Keskinen 2003, 220). Päivähoito on merkittävin ja yleisin perheiden käyttämä palvelumuoto. Suurin osa perheistä käyttää päivähoitopalveluita, joten päivähoiton merkitys lasten ja perheiden elämässä on suuri. Päivähoitopedagogiikkaa on kehitetty jatkuvasti niin, että se vastaisi mahdollisimman hyvin tämän ajan lasten ja perheiden tarpeisiin. (Koivula 2004, 79.) Varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulee osata kohdata perheet niiden kaikessa moninaisuudessa. Tärkeää siis on, että henkilökunta pystyy luomaan toimivan yhteistyön kaikkien vanhempien kanssa, riippumatta heidän taustoistaan, tottumuksistaan tai

asenteistaan. (Jämsä 2008, 208.)

Että hoidossa huomioidaan sellaiset kasvatustasit jotka ovat meidän perheessä tärkeitä. Myös että lapset oppisivat toimimaan päiväkodin sääntöjen mukaan ja yhdessä muiden lasten kanssa ryhmänä. (Lomake nro 17)

Kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä kävi ilmi vanhempien toivovan, että jokainen perhe huomioidaan yksilöllisesti, esimerkiksi mitä kasvatuskäytäntöjä pidetään missäkin perheessä tärkeinä. Vanhemmat kuitenkin haluavat myös, että heidän lapsensa oppivat toimimaan myös päivähoiton sääntöjen mukaan yhdessä muiden lapsien kanssa.

Päivähoidon tehtäviin kuuluu kotikasvatuksen tukeminen, joka ei kuitenkaan tarkoita sitä, että pitäisi automaattisesti hyväksyä perheiden kaikki kasvatustasit ja tukea niitä. Tämä tarkoittaa kasvattajan ja vanhempien välistä tasavertaista keskustelua lapsen edun mukaisesti kasvatuksesta ja kasvatustasiteista, arvoista ja kulttuurista. Laajemmassa merkityksessä voidaan ajatella, että päivähoitojärjestelmä itsessään tukee perheiden kotikasvatusta. (Koivunen 2009, 151.) Päivähoidon tehtävänä on myös tukea vanhemmuutta esimerkiksi korostamalla perheen myönteisiä voimavaroja. Tärkein väline vanhemmuuden tukemisessä on olemassa olevien positiivisten asioiden vahvistaminen. (Koivula 2004, 83.) Poikosen ja Lehtipään (2009, 88) mukaan päivähoiton henkilökunnalta vaaditaan erityistä herkkyyttä ja ammattitaitoa toimia kaikenlaisissa vuorovaikutustilanteissa erilaisten vanhempien kanssa.

Päivähoidossa vietetty aika muodostaa lapsille tärkeän osan heidän yhteiskunnallista elämäänsä. Myös päivähoiton henkilökunta on luomassa omalla toiminnallaan ehtoja lasten toiminnalle päivähoitossa. (Karila 2009, 258.) Varhaiskasvattajan keskeinen ammatillisen osaamisen alue on kyky huomioida yksittäisen lapsen ja perheen tarpeet sekä rakentaa arkipäivän kasvatustasiteet niiden pohjalta. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 113). Varhaiskasvatustasiteet henkilöstöllä on koulutuksensa antama ammatillinen tieto sekä osaaminen. Päivähoidonhenkilöstöllä on myös vastuu tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta sekä kasva-

tuskumppanuuden toteutumisesta. Päivähoidonhenkilöstöllä on myös ensisijainen vastuu sisällyttää alusta alkaen perhekohtaisesti kasvatuskumppanuus niin, että se on luonteva osa lapsen varhaiskasvatusta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31.)

Esimerkiksi perhepäivähoitajan tehtävässä on erittäin tärkeää, että hoitaja tuntee hoitolapsensa hyvin. Tämä lisää turvallisuutta ja antaa tilaa lapsen kehittyä ja kasvaa omaksi persoonaksi. Pienen hoitoryhmän ansiosta perhepäivähoidossa on hyvät mahdollisuudet oppia tuntemaan hoitolapset hyvin. (Koski 2002, 136.) Kaikissa varhaiskasvatuksen tuottamissa palveluissa lapsen tunteminen on ensisijaisen tärkeää, että lapsia voidaan tukea kasvussa ja kehityksessä oikealla tavalla. Päivähoitokasvatuksessa lapsen yksilölliseksi perusoikeudeksi voidaan määrittää se, että lapsi saa ainutlaatuisista ominaisuuksistaan ja tarpeistaan lähtevän yksilöllisen kasvatuksen. Tämä palvelee lapsen kehitystä ja mahdollisuuksia läpi elämän. (Haapamäki ym. 2000, 94.)

Vanhemmille tulee mahdollistaa osallistuminen varhaiskasvatuksen suunniteluun ja arviointiin. Perheiden antaman palautteen perusteella, voidaan päivähoitoa kehittää ja parantaa, siksi saatua palautetta pitää arvostaa ja käyttää hyödyksi päivähoiton laadun arvioinnissa. (Koivula 2004, 80.) Päivähoidon henkilökunta on koulutettu kohtaamaan ihmisiä ja tarjoamaan apua ja tukea tarvittaessa vanhemmille. Päivähoidon henkilökuntaa auttaa tieto lapsesta ja perheen elämäntilanteesta, että he voisivat tukea perhettä heidän tarvitsemallaan tavalla. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 15–16.) Jos lapsi on tyytyväinen ja haluaa mielellään lähteä aamuisin päivähoitoon, on se vanhemmille tärkein merkki siitä, että päivähoiton toiminta on lapsilähtöistä. (Venninen 2001, 82).

Päivähoitohenkilöstön tulee vanhempien lisäksi toimia yhteistyössä muun terveyden- ja sosiaalihuollon henkilöstön kanssa. Näitä yhteistyötahoja voivat olla muun muassa neuvola, sosiaalitoimen lastensuojelu ja eri järjestöt. Tämän lisäksi, tulee osata kertoa perheille myös muista palvelu- ja tukijärjestelmistä ja tarvittaessa ohjata niiden piiriin. (Koivula 2004, 80–83.)

Päivähoidon toimintakäytäntöjä kehittämällä, voidaan mahdollistaa lapsille demokraattiseen yhteiskuntaan sisältyvä oikeus osallisuuteen omassa arjessaan ja elämässään. Varhaiskasvatussuunnitelmien avulla tehdään periaatteelliset sekä arkiset ratkaisut siitä, miten lasten osallisuus mahdollistuu päivähoiton arjessa. Samalla varhaiskasvatussuunnitelmissa tullaan rakentaneeksi tietoisesti tai vähemmän tietoisesti aina nykyhetken päivähoitolapsuutta. (Karila 2009, 262.)

Varhaiskasvatuksen henkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön. Sen toiminta pohjautuu suomalaisen yhteiskunnan määrittelemissä asiakirjoissa oleviin ja yhteisesti sovittuihin asioihin ja toimintatapoihin. Varhaiskasvatuksen keskeinen voimavara onkin ammattitaitoinen henkilökunta. Olennaista laadukkaan varhaiskasvatuksen turvaamiseksi on, että koko kasvatusyhteisöillä ja jokaisella yksittäisellä kasvattajalla on vahva ammattitaito. (Reunamo 2007, 102–103.)

Päivähoitopalveluita käyttää subjektiivisen päivähoito oikeuden oloissa koko ikäluokka, tällöin kasvatuskumppanuudessa on läsnä koko väestö kaikkine elämänilmiöineen. Tämä vaatii päivähoitohenkilöstöltä omasta elämäntilanteestaan ja arvoistaan poikkeamisen ymmärtämistä, kunnioittamista ja hyväksymistä. Nämä ovat yksi keskeisimmistä asenteellisista ehdoista kunnioittavan kasvatuskumppanuuden toteutumiselle. (Karila 2003, 60.)

1.3 Vanhempien ja päivähoiton yhteistyö

Lapsi viettää päivästänsä suuren osan hoitopaikassaan. Vanhempien ja hoitajien välille tulisi muodostua suhde, jonka avulla lasta kasvatetaan samojen toimintamallien mukaisesti. (Lomake nro 34)

Kyselylomakkeen vastauksesta kävi ilmi, että myös vanhemmat olivat sitä mieltä, että lapsi viettää suuren osan päivästänsä päivähoitopaikassa. On tärkeää, että lasta pyritäisiin kasvattamaan sekä kotona että päivähoitossa samojen toimintamallien mukaisesti. Tästä syystä vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välisen kasvatuskumppanuussuhteen muodostuminen on tärkeää.

Vanhempien ja kasvattajien välinen yhteistyö päivähoitossa sisältää kaikenlaisen vuorovaikutuksen ja toiminnan heidän välillään. Yhteistyö on niin laaja käsite, että se on saanut rinnalleen yhteistyötä kuvaamaan ja konkretisoimaan muita käsitteitä, että sen sisältö ja merkitys tulisi paremmin esille. (Koivunen 2009, 151.) Päivähoidon henkilökunta on tehnyt vanhempien kanssa yhteistyötä kautta aikojen. Viimeisten vuosikymmenten aikana lasten vanhemmat ovat aktivoituneet esittämään omia näkemyksiään ja toiveitaan päivähoiton toiminnan suhteen. Myös entistä enemmän korostetaan välttämättömyyttä huomioida päivähoiton suunnittelussa ja toteuttamisessa lasten ja perheiden yksilölliset tarpeet. Päivähoidon toimintakäytäntöjä suunniteltaessa on otettava vanhemmat mukaan suunnitteluun ja päätöksentekoon. Päivähoidon ja perheen välistä yhteistyön tarpeellisuutta perustellaan sekä päivähoitossa olevien lasten että heidän vanhempansa tukemisen näkökulmista. Perheen ja päivähoiton välisen yhteistyön ajatellaan vähentävän kodin ja päivähoitopaikan välistä epäjatkuvuutta, mikä tällöin nähdään edesauttavan lapsen kasvua, kehittymistä ja oppimista. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 113–114.)

Tiusasen (2008, 79) mukaan on välttämätöntä luoda tiivis yhteistyö kotien ja päivähoiton välille, että opittaisiin lapsen luonteenpiirteet. Kun tiedetään lapsen luonteenpiirteet häneen osataan suhtautua oikein. Keskeistä yhteistyössä vanhempien kanssa on, että henkilökunta asettaa lapsen edun aina ensimmäiselle sijalle. (Väisänen 2007, 35). Lapsen tasapainoisen kehityksen edellytyksenä on perusturvallisuuden kokeminen. Lapsen tukeminen ja vanhempien ja henkilöstön välinen yhteistyö on tärkeää juuri lapsen perusturvallisuuden tukemisessa. (Koski 2002, 137). Yhteistyö vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä on aina vasta-uuoroista ja siinä vanhemmat ja varhaiskasvatushenkilöstö täydentävät toisiaan. (Määttä 2001, 101).

Varhaiskasvatuksenhenkilöstö luo edellytyksen kodin ja päivähoiton väliselle yhteistyölle, vahvistaen vanhempien osallisuutta siihen. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on myös vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luomisesta. (Heinämäki 2004, 30.) Päivähoidon ja vanhempien yhteistyö merkitsee jatkuvaa ”kuulolla oloa” sekä sitä että tunnistetaan perheiden muuttuvat

tarpeet ja löydetään niihin sopiva apu ja ratkaisu. Kutakin perhettä tulee lähestyä aina yksilöllisesti, ei esimerkiksi yhteiskunnalliseen asemaan tai kulttuuritaustaan liittyvien stereotyyppien kautta. (Määttä 2001, 94.) Päivähoidonhenkilökunta tukee vanhempia ja perheitä, että heidän voimavaransa vahvistuisi ja päätöksenteosta tulisi helpompaa. (Helenius ym. 2001, 23).

Vanhempien osallistumisen ja vaikuttamisen näkökulmasta katsottuna yhteistyön suunta on perheestä päivähoitoon. Tämä tarkoittaa sitä, että päivähoito nähdään palveluna ja vanhemmat/perhe palvelun ostajina, kuluttajina tai asiakkaina, joilla on myös oikeus kontrolloida päivähoiton käytäntöjä. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 116.) Sinkkosen (2003, 214) mukaan kaikki päivähoidosta kirjoittaneet ammattilaiset ovat yhtä mieltä siitä, että päivähoiton ja vanhempien yhteistyö on ehdottoman välttämätöntä, jotta lapsi voisi hyvin. Yhä useampi lapsi on perheessä ainokainen, joten vanhemmat odottavat lastaan kohdeltavan hyvin. Tällöin paineet päivähoiton asiantuntijuutta kohtaan kasvavat.

Vanhempien ja päivähoiton henkilöstön yhteistyön tavoitteena on toiminta lapsen parhaaksi. Molemmilla osapuolilla on lapsesta tärkeää tietoa, jonka pohjalta rakennetaan yhteiset toimintalinjat kasvatuksellisin kumppaneina. Kasvatuskumppanuuden käsitteellä tarkoitetaan toisinaan samaa kuin yhteistyö. Kasvatuskumppanuus on kuitenkin laajempi käsite, joka pitää sisällään myös ajatuksen vanhempien osallisuuden vahvistamisesta, kasvatuskumppanuuteen liittyvän osaamisen kehittämisestä ja toimintayksiköiden kasvatuskumppanuuskulttuurin rakentamisesta uudelta pohjalta. Kasvatuskumppanuuden perusidea on etsiä vanhempia aktiivisia ja osallistavia yhteistyö- ja viestintätapoja, koska yksisuuntainen tiedottaminen ei mahdollista vanhempien liittymistä tai osallisuutta. Voidaan todeta, että varhaiskasvatus on yhteistyöhanke, jossa vanhemmilla sekä henkilökunnalla on yhteinen kasvatustehtävä, yhteiset arvot ja yhteinen toiminta. Aiemmin perhe nähtiin päivähoiton kohteena, jolle tuotettiin palveluita ulkoapäin. Nykyisin kuitenkin ajatellaan niin, että vanhemmat ovat lastensa asioissa parhaita asiantuntijoita, joten heidät tulee huomioida jo lasten päivähoitoa järjestettäessä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 118, 120; Koivula 2004, 81.)

Monia arvokkaita asioita kuuluu lapsuuteen, näiden vaaliminen ja suojaaminen ovat kaikkien lasten kanssa olevien ja työskentelevien tehtävä. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi luovuus, leikkimisen taito, mielikuvitus ja kyky sanattomaan ilmaisuun. Jotta lapsi voisi kasvaa tasapainoiseksi aikuiseksi, hän tarvitsee kasvunsa tueksi monenlaisia asioita, kuten onnistumisen kokemuksia, sosiaalisia suhteita, rakkautta ja vapautta, rajoja ja ohjausta. Kasvattajan tehtävänä on myös luoda luottamusta ja turvallisuutta. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 10.)

Vanhemmuuden tukemisessa ja toteuttamisessa asiantuntijoilla eli päivähoiton henkilökunnalla on suuri merkitys. Päivähoiton henkilökunnalla nähdäänkin olevan merkittävä tehtävä luoda jonkinlainen turvaverkko, koska nyky-yhteiskunnassa elämäntapojen moninaisuus ja mahdollisuuksien kirjavuus voivat olla ahdistavia. Nykyään monet asiantuntijajärjestelmät kuten päivähoito, ovat korvanneet sukujen ja muiden luonnollisten verkostojen, kuten naapurien tehtäviä. (Schmitt 2003, 321.)

Tärkeintä ja keskeisintä perheen ja päivähoiton välisessä yhteistyön onnistumisessa on, että lapseen kohdistuvat odotukset ovat kotona ja päivähoitossa sopeutumisessa keskenään. Perheen ja päivähoiton tulee tukea toisiaan, sillä lapsen kasvun kannalta epäsuotuisimmat olosuhteet ovat tilanteessa, jossa perheen ja päivähoiton väliset pyrkimykset ja tavoitteet ovat ristiriidassa keskenään, tai heidän välinen yhteistyösuhde puuttuu kokonaan. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 114–115.) Määtä (2001, 10) mukaan lapsen koti ja päivähoito eivät saisi olla kaksi erillistä maailmaa, joissa lapsi joutuu kehittämään erilaiset sopeutumistavat, vaan niiden tulisi olla yhteisvastuullisesti toimiva kokonaisuus. Kasvattajien tulee kannustaa vanhempia yhteistyöhön luomalla yhteistyön edellytykset. Tämä vaatii sen, että kasvattaja ymmärtää perheen tilanteen. Lisäksi se vaatii hienotunteisuutta sekä kykyä nähdä millainen yhteistyön muoto kullekin perheelle sopii. (Koivunen 2009, 152.) Tärkeää on, että yhteistyö vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä nähtäisiin voimavarana, joka on hedelmällistä hoitajalle ja vanhemmalle, mutta ennen kaikkea se on hedelmällistä lapselle. (Koski 2002, 139). Toimivan yhteistyön perustaksi voidaan todeta molempien tahojen erilaisen näkökulman ja asiantuntijuuden tiedostaminen ja niiden kunnioittaminen. (Hujala 2001,

136). Varhaiskasvatuksen ammattilaiset tarkastelevat asioita ammatillisesta näkökulmastaan ja vanhemmat tarkastelevat asioita vanhemmuuden näkökulmasta.

2 VANHEMMUUS JA PERHE

2.1 Vanhemmuus nyky-yhteiskunnassa

Lapsuus on ainutlaatuinen ja ainutkertainen elämänvaihe, jota tulee kunnioittaa ja vaalia. Kasvattajan tärkein tehtävä on turvata lapselle lapsuus ja kasvurauha. Hyvään lapsuuteen kuuluvat myös läheiset ihmissuhteet, vuorovaikutusta ja huolehtivia aikuisia ympärille. Kun lapsi saa tuntea kuuluvansa johonkin, ja saa rakkautta, hyväksymistä ja arvostusta, voi lapsi tällöin tuntea olevansa tärkeä osa kokonaisuutta. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 8.)

Suomalaisessa yhteiskunnassa vanhemmilla on ensisijainen kasvatusvastuu ja kasvatusoikeus lapsistaan. Koti on lasten keskeisin kasvuympäristö ja Sinkkosen (2003, 215) mukaan vanhemmat ovat ja myös pysyvät lapsen elämän tärkeimpinä aikuisina. Vanhemmat myös tuntevat lapsensa parhaiten. Lainsäädännön mukaan päivähoiton tehtävä on tukea kotikasvatusta, johon sisältyy myös vanhempien kasvatusoikeuden ja kasvatusvelvollisuuden tukeminen. Se, että vanhempien kasvatusoikeus ja kasvatusvastuu toteutuu edellyttää sitä, että vanhemmat näkevät itsensä lastensa tärkeimpinä kasvattajina ja kasvatuksen vanhemmuutensa tärkeimpänä tehtävänä. (Hujala 2004, 83; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31–32.)

Lapsille on tärkeää, että vanhemmat antavat hänelle aikaa ja ovat läsnä hänelle. On tärkeää, että vanhemmat huomaavat lapsensa ja ovat iloisia juuri hänestä. Tärkeintä on, että lapsi tulee hyväksytyksi sellaisena kuin hän on, ei vain sellaisena kuin hänet toivottaisiin olevan. Aikuisen täytyy antaa lapselle tukea, että hänen yksilöllisyys, tavat ja kyvyt pääsevät esille ja mahdollistuvat. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 9.) Vanhemmuus syntyy aina oman lapsen kautta ja

vuorovaikutuksessa lapsensa kanssa. Hyvään vanhemmuuteen voi myös kasvaa. Lapsen elämän perustana nähdään perhe ja vanhemmat. Vanhemmuuteen tulee sitoutua, koska se on läpi elämän kestävä tehtävä. Lapsi itsessään sekä lapsen ikä- ja elämänvaihe kasvattavat vanhemmuutta ja koko perhettä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 15.)

Kun vanhemmuuteen liitetään yhteiskunnalliset ja perheen sisäiset asiat, mahdollisuudet, voimavarat, uhat ja odotukset, voidaan todeta vanhemmuuden oleva hyvin yksilöllistä ja monimuotoista toimintaa. Vanhemmuuden tukeminen pitääkin lähteä aina jokaisen perheen omista tarpeista, toiveista ja tilanteista. Vanhemmuuden tukemisesta puhutaan nykypäivänä paljon. (Koivula 2004, 77.) Päivähoito instituutioon on oivallisin vanhempien tukemiseen ja suotuisin ympäristö, koska päivähoiton henkilöstö kohtaa vanhempia päivittäin. Lisäksi varhaiskasvatuksen henkilökunnalla on tarvittavat tiedot ja taidot auttaa ja tukea perheitä heidän tarvitsemallaan tavalla.

Sinkkosen (2003, 291–292) mukaan vanhemmuudesta puhuminen on kuin kävelisi miinakentässä. Vanhempien ja heidän lasten väliset suhteet ovat aina täysin yksilöllisiä ihmissuhteita, joihin tutkimustuloksista saadut tulokset sopivat joskus hyvin ja toisinaan huonosti. Avainsanana puhuttaessa perheistä ja vanhemmuudesta onkin yksilöllisyys, koska äitiys ja isyys toteutetaan eri perheiden välillä hyvin erilaisilla tavoilla. Hyvään vanhemmuuteen kuuluvat kyky osata luopua liian kireistä ja lapsen kehitystä rajoittavista mielikuvista ja kyky antaa tilaa autonomian syntymiselle. Voidaan siis sanoa, että vanhemmuudessa on jotakin yleistä, mutta siinä on myös erilaisia sekä kulttuurisia ja yksilöllisiä piirteitä. (Schmitt 2003, 298).

Schmitt (2003, 324) kirjoittaa, että vanhemmuus ei ole tila vaan prosessi. Vanhemmiksi ei myöskään valmistuta, sitä ei myöskään voi vain suorittaa tai siitä suoriutua. Vanhemmuus on elinikäinen suhde, eikä siitä voi vain sanoutua irti. Vanhemmuus on ennen kaikkea velvollisuus suhteessa lapseen, mutta se on ennen kaikkea myös ihmisoikeus. Hyvä vanhemmuus tarkoittaa, että lapsen oikeudet painavat aina enemmän kuin aikuisen oikeudet. Tämä tarkoittaa käytännössä, että lapsen hyvinvointi ja tarpeet menevät aina aikuisten tarpeiden edelle.

Vanhempien ja perheiden tarve erilaisiin tuen muotoihin nousee yhteiskunnallisista muutoksista ja niiden vaikutuksista perheiden elämään. Perheen ja päivähoidon yhteistyössä vanhempien tukeminen mielletään usein juuri päivähoitohenkilökunnan tehtäväksi. Vähemmälle huomiolle jää usein se, että vanhemmat ja päivähoiton henkilökunta tukevat myös toinen toisiaan. Perheet voivat eri aikoina tarvita erilaisia yhteistyön muotoja; välillä tukea, ohjausta tai neuvontaa ja välillä kasvatuksellista kumppanuutta. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 115–116.)

Lapsen kasvatuksessa on tärkeää, että lapsi saa osakseen oikeaa tietoa ja oikeaa tunnetta. Oikea tunne ja oikea tieto tarkoittavat eri-ikäisille lapsille hyvin erilaisia asioita, ja tämä tuottaa vanhemmille erilaisia haasteita. (Sinkkonen 2001, 101.) Erilaiset ihmiset selviytyvät erilaisista elämäntuomista haasteista eri tavoin. Toinen voi tarvita apua ja tukea, ja toinen ei kaipaa sitä ollenkaan.

Vanhemmille tulee järjestää mahdollisuus kasvatustalkoihin omasta lapsestaan sekä kasvatustalkoista yhdessä muiden vanhempien ja koko päivähoitohenkilöstön kanssa. Varhaiskasvatuksen henkilöstö vastaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta, mutta vanhemmilla tulee kuitenkin olla mahdollisuus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistumiseen sen arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 31–32.)

2.2 Perheiden moninaisuus

Lapsi on aina osa perhettä ja sen kokonaistehtävää. Aina tulisikin pyrkiä tarkastelemaan lapsen kotia ja sen kulttuuria laajemmin. Tämä voi auttaa varhaiskasvatuksen ammattilaisia ymmärtämään vanhempien poikkeaviakin toimintatapoja, toiveita ja odotuksia. (Helenius ym. 2001, 264.) Nykypäivänä on olemassa monenlaisia perherakenteita, jotka varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulisi huomioida niin, että jokaisen perheen yksilölliset tarpeet pystyttäisiin ottamaan mahdollisimman hyvin huomioon. (Poikonen & Lehtipää 2009, 88).

...Jokaisella perheellä on erilaisia tapoja niin antaa lapsen toimia niiden mukaan eikä väkisin yrittää kaikkia lapsia samaan muottiin. (Lomake nro 3)

Kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä kävi ilmi, että vanhemmat eivät halua, että heidän lastaan yritetään väkisin samaan muottiin kaikkien lapsien kanssa. Vanhemmat pitivät tärkeänä, että lapsi saisi kasvaa yksilönä ja sitä tuettaisiin myös päivähoitossa. Perhe nähdään yhteiskunnan tärkeimpänä yksikkönä ja se on nähty perinteisesti ryhmänä, joka on muodostunut avo- tai avioliiton tai syntymän kautta. Sen yleisin muoto on ydinperhe, joka muodostuu biologisista vanhemmista ja heidän lapsistaan. Nykyään kuitenkin ydinperheen rinnalle hyväksytään monenlaisia perheitä. Tästä syystä päivähoidon henkilökunnan on hyvä muistaa, että lapsen kasvatuksesta ja hoivasta saattaa kantaa vastuuta muutkin kuin vanhempi tai vanhemmat, esimerkiksi isoäiti. Vaikka perhe on muuttuva yksikkö, se nähdään silti yhteiskunnan keskeisempänä ja tärkeimpänä instituutiona. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 13–14; Koivula 2004, 74–75; Jämsä & Karvinen 2008, 187).

Perheelle on nykypäivänä mahdotonta määritellä yhtä määritelmää, koska perheitä syntyy, kehittyy, muotoutuu ja rakentuu koko ajan uudelleen. Voidaan kuitenkin sanoa, että perheenjäsenillä on toisiinsa sosiaaliset, tunteenomaiset ja juridiset suhteet, mikä tekee perheestä sosiaalisen ja psykologisen yksikön. Lapsuus on hyvin vahvasti sidoksissa perheeseen, joten vanhempia ja perhettä koskevat elämäntavat vaikuttavat myös vahvasti lapseen. Kodin ja perheen tärkein tehtävä on auttaa lasta kasvamaan tasapainoiseksi aikuiseksi. Perheiden elämäntilanteet vaikuttavat aina lapseen ja hänen kehitykseensä. Perhe on kuitenkin lapselle paras paikka kasvaa ja kehittyä aikuiseksi. Nykypäivänä perhe käsitetään tunneyksiköksi, jossa keskustellaan, osoitetaan erilaisia tunteita ja huolehditaan siitä, että kaikilla perheenjäsenillä on hyvä olla. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 13–14; Koivula 2004, 74–75; Jämsä & Karvinen 2008, 187).

3 KASVATUSKUMPPANUUS

Perheiden kanssa tehtävän yhteistyön ajatusta on työstetty eteenpäin ja sen tilalle on tullut kasvatuskumppanuuden käsite. (Karila 2003, 58). Kallialan (2008, 38) mukaan kasvatuskumppanuus on nykypäivänä voimakkaan kiinnostuksen kohteena. Vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välisestä vuorovaikutuksesta on käytetty monia eri nimikkeitä muun muassa kasvatuskumppanuus, yhteistyö ja vanhempien tukeminen sekä englanninkielisiä käsitteitä: partnership, collaborative, partnership ja involvement. (Poikonen & Lehtipää 2009, 71; Karila 2006, 92). Tässä opinnäytetyössä keskitytään lähinnä kasvatuskumppanuuden käsitteeseen.

3.1 Yhteistyöstä kohti kasvatuskumppanuutta

Lapsen kasvattamista yhdessä, onhan lapsi päivähoitossa suurimman osan päivästä. (Lomake nro 11)

Vanhemmat kokivat, että on tärkeää kasvattaa lasta yhdessä päivähoiton henkilökunnan kanssa, koska lapsi voi viettää suurimman osan päivästänsä päivähoitossa. Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005, 31) kasvatuskumppanuudeksi linjataan vanhempien ja henkilöstön välinen yhteistyö. Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vuorovaikutussuhdetta, jossa vanhemmat ja henkilöstö tietoisesti sitoutuu ja toimii lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Jos lapsi tarvitsee näissä prosesseissa enemmän tukea, tarvitaan toimivaa kasvatuskumppanuutta entistäkin enemmän. (Heinämäki 2004, 29). Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa lapsen edun ja oikeuksien toteuttaminen, eli kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista. Kasvatuskumppanuus tarkoittaa vanhempien ja henkilöstön välistä tasavertaista vuorovaikutusta. Kuuleminen, kunnioi-

tus, vastavuoroisuus ja luottamus ovat niitä periaatteita, joille yhteistyö rakentuu. (Kaskela & Kekkonen 2007, 11; Kuusvasu, 16; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, 31.)

Parhaimmillaan varhaiskasvatus on lapsen merkityksellisten elinympäristöjen välistä kasvatuskumppanuutta. (Koivula 2004, 81). Tässä tapauksessa se on siis vanhempien ja päivähoidonhenkilökunnan välistä kumppanuutta. Varhaiskasvatuksessa on tärkeää, että vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten välinen yhteistyö on tarpeeksi kiinteää yhteistyötä eli kasvatuskumppanuutta. Tällöin perheiden ja henkilökunnan yhteinen kasvatustehtävä on mielekäs kokonaisuus myös lapselle. (Reunamo 2007, 101.) Varhaiskasvatuksen tavoitteena on, että edistetään lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Näin ollen päivähoito on yhteydessä päivähoitossa olevan lapsen koko elämänpiiriin. Paras mahdollinen tulos saadaan, kun yhdessä vanhempien kanssa tuetaan lapsen kasvua ja kehitystä niin, että lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen toteutuvat parhaalla mahdollisella tavalla. (Piironen-Malmi & Strömberg 2008, 25.)

Kasvatuskumppanuudessa työntekijän tiedot, taidot ja ymmärrys sekä vanhempien tuntemus ja ymmärrys omasta lapsesta yhdistyvät lapsen kasvua ja kehitystä tukevaksi kokonaisuudeksi. Nämä ovat myös edellytyksenä lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. (Poikonen & Lehtipää 2009, 73–74). Määtän (2001, 100) mukaan lapsen kasvua ja kehitystä voi ymmärtää vain, kun tuntee lapsen erilaiset kasvu- ympäristöt. Kasvatuskumppanuudessa työntekijä käyttää omia työtapojaan siten, että vanhempien käsitykset, näkemykset ja ratkaisuehdotukset tulevat kuulluksi ja jaetuksi vanhempaa arvostavalla tavalla. Myös aikuisten vuorovaikutussuhteisiin ja niiden hoitamiseen tulee kiinnittää huomiota. (Poikonen & Lehtipää 2009, 73–74). Molemmat osapuolet saavat kasvatuskumppanuuden kautta syvemmän, laajemman ja monipuolisemman käsityksen lapsesta erilaisissa kasvu- ympäristöissä. Tämä auttaa molempia osapuolia heidän kasvatustehtävässään. Tärkeää on, että vanhemmat saavat jakaa ajatuksia omasta lapsestaan työntekijöille. Erityisen tärkeää myös on, että vanhemmat saavat kuulla hoitopäivän tapahtumista, kokemuksista ja tunteista, tällöin he saavat eläytyä siihen osaan lapsensa päivästä, missä he itse eivät ole läsnä. (Kuusvasu, 16; Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

2005, 31.)

Kasvatuskumppanuudessa on kysymys sekä vanhempien ja päivähoiton henkilöstön asennoitumisesta yhteiseen kasvatustehtävään että sen toteuttamisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla. (Heinämäki 2004, 30). Kasvatuskumppanuuden tunnuspiirteistä lapsen etu ja tarpeet ovat lähtökohtana vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön kasvatuskumppanuuden luomiselle ja kehittämiselle. (Poikonen & Lehtipää 2009, 73). Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on myös tunnistaa herkästi ja mahdollisimman varhain lapsen mahdollinen tuen tarve, jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella. Näin voidaan mahdollisimman nopeasti luoda yhdessä lapsen vanhempien kanssa yhteinen toimintastrategia lapsen tukemiseksi. (Heinämäki 2004, 29.) Kasvatusyhteisön ja vanhempien kesken tulee keskustella arvoista, näkemyksistä ja vastuista, jotka liittyvät kasvatuskumppanuuteen. Kasvatuskumppanuudessa on myös kysymys kasvatustehtävän konkreettisesta organisoinnista ja sopimisesta molemmille osapuolille sopivalla tavalla. Erityisen tärkeää myös on, että ongelmatilanteissa lapsen vanhempien ja henkilöstön väliselle yhteistyösuhteelle tulee luoda kasvatuskumppanuuden ilmapiiri. (Vasu 2005, 31–32.)

Kaikki lapsen kanssa olevat ovat ”samassa veneessä” ja kasvatuskumppanuus on osallistumista lapsen kasvattamiseen. Kasvatuskumppanuus ei välttämättä ole sopusointuista vaan aikuisilla voi olla aivan erilaisia omia näkemyksiä kasvattamisesta. (Lomake nro 29)

Vanhemmat kokivat, että vanhempien ja päivähoitohenkilöstön on tärkeää ”puhaltaa yhteen hiileen” lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Vanhemmilla oli myös realistinen käsitys siitä, että vanhemmilla ja päivähoiton henkilökunnalla voi olla myös hyvin erilaisia näkemyksiä kasvattamisesta, mutta silti kasvatuskumppanuus toimii. Kasvatuskumppanuusajattelu edellyttää sen, että vanhemmilla ja päivähoitohenkilöstöllä on yhteisymmärrys kasvatuksesta ja sen tavoitteista. Tämä tarkoittaa myös avointa tiedottamista ja yhteistä päätöksentekoa. Päävastuu siitä, että kasvatuskumppanuus rakentuu ja toteutuu on päivähoitohenkilöstöllä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 118–119.) Kasvatuskumppanuussuhteen syntymiseen ja kehittymiseen vaikuttaa se, minkälaiseksi vanhemmat ja var-

haiskasvatuksen ammattilaiset ajattelevat roolinsa yhteisessä kasvatustehtävässä. Painottuuko siinä vanhempi, asiantuntija vai kumppanuuskeskeisyys. Se, että ymmärretään ja tiedostetaan vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön roolien erilaisuus, auttaa ymmärtämään heidän erilaista näkökulmaansa asioiden tarkastelussa. Kasvatuskumppaneiden luonnollista erilaisuutta täytyisi pitää mahdollisuutena, jonka hyödyntäminen on lapsen, vanhempien ja ammattilaisten etu. (Poikonen & Lehtipää 2009, 74–75.) Keys:n (2002, 184–188) mielestä ongelmat syntyvätkin useimmiten nimenomaan roolien epäselvyydestä.

Kasvatuskumppanuus tulisi nähdä keinona tehdä laadukasta varhaiskasvatustyötä. Nykypäivänä varhaiskasvatussuunnitelmat velvoittavat vanhemmat ja päivähoidon henkilöstön osallistumaan kasvatuskumppanuuteen. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 120.) Laki lasten päivähoidosta velvoittaa myös perheiden ja päivähoidon henkilöstön kasvatuskumppanuuteen. Lain mukaan päivähoidon yhtenä tehtävänä on perheiden kotikasvatuksen tukeminen. (Koivula 2004, 81.)

Kasvatuskumppanuuden yhtenä edellytyksenä on, että tunnetaan vanhempien kasvatuskäsitykset arkikäsitystä syvällisemmin. Tämä edellyttää nykyistä enemmän yhteistä keskusteluaikaa, joka tarkoittaa päivittäisiin lapsen tuonti- ja hakutilanteisiin liittyvien tapaamisten lisäksi, myös erikseen sovittuja kasvatuskeskusteluita. (Poikonen & Lehtipää 2009, 83.) Tärkeää on myös painottaa kasvatuskumppanuuden monitahoisuutta ja muuttuvuutta. Onnistunut kasvatuskumppanuus on yhteydessä sekä jaettuihin huolenaiheisiin että kulttuurin ja arvojen yhteensopivuuteen ja esimerkiksi työelämän ja perherakenteiden muutosten huomioimiseen. (Poikonen & Lehtipää 2009, 74.) Jokainen vanhemman ja varhaiskasvattajan välinen kasvatuskumppanuus syntyy ja rakentuu ainutkertaisesti sen mukaan, millaisia vanhempien ja ammattilaisten lähtökohdat ja elämänhistoria ovat. Tästä syystä varhaiskasvatuksen ammattilaisilta tarvitaan erityistä herkkyyttä ja ammattitaitoa toimia vuorovaikutustilanteissa erilaisten perheiden kanssa. (Poikonen & Lehtipää 2009, 88.) Täytyy muistaa, että kasvatuskumppanuus ei ole tavoite, vaan keino saavuttaa laadukasta varhaiskasvatusta. (Myöhänen, Kallio & Viitanen 2005, 19–21.) Kekkosen (2004, 16) mukaan kasvatuskumppanuuden tavoitteena on tuoda

koti ja päivähoito lähelle toisiaan. Kasvatuskumppanuudessa lasta lähellä olevat aikuiset kannattelevat lasta eri kasvuympäristöissä ja auttavat lasta siirtymään kodista päivähoitoon ja takaisin.

Laaksola (2006, 21) kirjoittaa, että Suomen vanhempainliiton mielestä vanhempien osallisuutta tasavertaisina kasvatuskumppaneina tulisi vahvistaa ja lisätä, sillä vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välisellä yhteistyöllä on suuri merkitys lapsen hyvinvoinnille. Vanhempien apu ja keskinäinen vertaistuki täytyisi nähdä korvaamattomana voimavarana päivähoidolle. Vanhemmat on siis hyvä ottaa mukaan päivähoitoa kehittäessä ja arvioitaessa. Vanhemmat tulisi ymmärtää osaksi päivähoitoyksikköä myös valtakunnallisia ratkaisuja tehtäessä, esimerkiksi päivähoitolakia uudistettaessa.

Kasvatuskumppanuudessa työntekijä asettuu vanhemman rinnalle, se ei tarkoita sitä, että sillä pyritäisiin lähtökohtaisesti tukemaan vanhempaa, vaan luomaan lapselle kokemuksen siitä, että häntä lähellä olevat ja tärkeät aikuiset toimivat yhteisymmärryksessä häntä koskevissa asioissa. Henkilöstön ja vanhempien säännöllisesti toistuva ja jatkuva vuoropuhelu takaa sen, että on tilaa ottaa puheeksi niin arkipäiväisiä lasta koskevia asioita kuin vakavampiakin pulmia tai lapsen erityisen tuen tarpeita. (Kaskela & Kekkonen 2005, 17.)

Yhdessä hoitajan kanssa pyritään keskustelemaan esimerkiksi missä asioissa tulisi lasta tsemptää enemmän ja ajatellaan yhdessä lapsen parasta yksilönä. Yhteiset tavoitteet ja pelisäännöt kasvatustyössä. (Lomake nro 13)

Opinnäytetyön avoimista kysymyksistä kävi ilmi keskustelun tärkeys vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välillä, että päästäisiin yhteisiin tavoitteisiin ja pystyttäisiin ottamaan huomioon se, mikä on lapselle parasta. Tämän lisäksi on tärkeää, että päästään sopimaan yhteisistä pelisäännöistä ja tavoitteista. Karila (2005, 46) linjaa, että kasvatuskumppanuus ei kuitenkaan ole itseisarvo, vaan se on väylä vanhempien ja päivähoitohenkilöstön jakaman varhaiskasvatuksen syntymiselle. Karila (2003, 60) miettii, onko lasten laadukas kasvatusta ja opetus mahdollista laisinkaan ilman sitä asiantuntijuutta, jota vanhemmat lapsestaan omaavat.

3.2 Kasvatuskumppanuuden kehittymisen haasteita

Kasvatuskumppanuudelle on kuitenkin olemassa myös erilaisia haasteita, jotka estävät sen kehittymisen toivottuun suuntaan. Tällaisia haasteita ovat muun muassa päivähoiton lapsiryhmien muutokset, lyhytaikaiset kasvatussuhteet ja uusien kasvatussuhteiden rakentaminen. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 119.) Riskitekijöitä voivat lisäksi olla perheen kokemat erilaiset kriisit, kuten sairaudet, mielenterveysongelmat, taloudelliseen toimeentuloon liittyvät ongelmat ja ympäristöstä poikkeava elämäntapa. Jos vanhemmat kokevat riittämättömyyttä ja keinottomuutta sekä mahdolliset ympäristön osoittamat paineet ja odotukset aiheuttavat stressiä, tällöin perheessä päädytään helposti kielteisen vuorovaikutuksen kierteeseen. (Koivula 2004, 78.) Tämä vaikuttaa myös oleellisesti kasvatuskumppanuuden toteutumiseen, koska vanhemmilla ei ole voimavaroja ja taitoja toimia kasvatuskumppanuuden edellyttävällä tavalla.

Todellinen haaste päivähoitohenkilökunnan ammatilliselle osaamiselle nykypäivänä on kyetä kohtaamaan erilaiset perheet erilaisine tarpeineen, ja päästä sopimukseen yksilöllisistä hoito- ja kasvatuskäytännöistä ja lisäksi saada systeemi toimivaksi suurissa lapsiryhmissä. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 125.) Joskus luottamuksen rakentuminen vanhempien ja henkilökunnan välillä voi olla hankalaa, jos perheellä on jo huonoja kokemuksia esimerkiksi asenteista ja jopa syrjivästä kohtelusta. Tämä on valitettavasti nykypäivää esimerkiksi erilaisten vähemmistöperheiden kohdalla. Erilaisilla vähemmistöä edustavilla perheillä voi olla tavallista korkeampi kynnyksen kertoa päivähoitohenkilökunnalle erilaisista ongelmista tai huolista, mitä he ovat lapsessaan havainneet. Perheet saattavat pelätä, että ongelmat leimataan esimerkiksi perhemuodosta tai perheen tavoista johtuviksi. Kasvatuskumppanuuteen liittyvässä vastuun jakamisessa voi olla lisäksi joitain erityishaasteita, jos henkilökunta ei ole valmistautunut esimerkiksi kohtaamaan perheiden moninaisuutta. (Jämsä & Karvinen 2008, 100, 183.)

Koivusen (2009, 153–154) mukaan vanhemmilla on aina oikeus määritellä kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön rajat ja taso. Vaikka monet vanhemmat pitävät kumppanuusajattelua hyvänä, niin kaikki vanhemmat eivät välttämättä halua olla

päivähoidon kumppaneita. Vanhemmat voivat myös haluta olla kumppaneita lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa, mutta eivät perheen sisäisissä asioissa. Asioiden moninaisuuden vuoksi voidaan todeta, että perheen hyvinvointiin vaikuttavat hyvin monenlaiset asiat ja monenlaisten asioiden yhteisvaikutukset. (Koivula 2004, 78). Kasvatuskumppanuuteen liittyvinä haasteina nähdään myös, että tarvittaisiin enemmän tietoa siitä, mitä kumppanuussuhteessa tapahtuu, millaiseksi erilaisten kumppanuussuhteiden merkitys muovautuu tarkastellessa sitä, lapsen kasvun ja kehityksen näkökulmasta sekä jaetun kasvatustehtävän muotoutumisen näkökulmasta. (Karila 2005, 46.)

Haasteena on myös osata hyödyntää vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten erilaiset käsitykset ja näkökulmat kasvatusyhteistyön voimavaraksi. Varhaiskasvatushenkilöstön tulisi kehittää herkkyyttään nähdä perheiden erilaiset valmiudet. Tulisi myös ottaa huomioon varhaiskasvatuksen ammattilaisten erilaiset ominaisuudet ja taipumukset kasvatuskumppanuuden erilaisten toimintatapojen kehittämisessä. Henkilöstön tulisi kehittää lisäksi toimintatapoja, jotka edistävät vanhempien voimaantumista. Tulisi suunnitella ja toteuttaa yhdessä sellaisia toimintatapoja, jotka tyydyttävät erilaisissa elämäntilanteissa olevia perheitä sekä varhaiskasvatuksen ammattilaisia. Täytyisi kehittää yksilöllisen ja perhekohtaisen näkökulman lisäksi nykyistä enemmän konkreettisia toimintatapoja yhteisöllisen näkökulman vahvistamiseksi esimerkiksi vanhempien keskinäisen verkostautumisen kautta. (Poikonen & Lehtipää 2009, 88.)

KASVATUSKUMPPANUUTTA OHJAAVAT PERIAATTEET

Tässä luvussa avaan tarkemmin kasvatuskumppanuutta ohjaavia periaatteita, joita ovat kuunteleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus eli tasavertainen vuorovaikutus vanhemman ja päivähoidon henkilökunnan välillä, jolle koko yhteistyö tulisi rakentua. Hyvät ja vastavuoroiset suhteet päivähoidon henkilökunnan ja vanhempien välillä edellyttävät molemminpuolista arvostusta ja yhteistyötä. Tämä edellyttää myös jaettua vastuuta ja eteen tulevien ristiriitojen läpityöskentelyä, jotta yhteisesti jaettujen päämäärien löytäminen olisi mahdollista. (Helenius ym. 2001, 23.) Kasvatuskumppanuus pohjaa aina molemminpuoliseen luottamukseen, kunnioitukseen ja haluun toimia yhdessä. Vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välinen luottamus ja avoin vuorovaikutus luovat perustan hyvälle kasvatuskumppanuudelle. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 118; Jämsä & Karvinen 2008, 184.) Kasvatuskumppanuus perustuu molempien osapuolten asiantuntijuudelle eli vanhemmat ovat oman lapsensa parhaita tuntijoita ja henkilöstöllä on koulutuksen ja kokemuksen antama osaaminen ja tieto. (Heinämäki 2004, 30). Käytännössä kasvatuskumppanuus tarkoittaa vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välistä vuorovaikutusta. Vuorovaikutus ja yhteistyö ovat olennainen osa hyvää varhaiskasvatusta. Tieto ja asiantuntemus kasvavat tiiviin vuorovaikutuksen ansiosta, tämä turvaa lapsen hyvinvoinnin. (Koivula 2004, 81.)

Vastuu vuorovaikutuksen rakentumisesta ja hoitamisesta on varhaiskasvatuksen ammattilaisella. Vuorovaikutus tapahtuu kuitenkin aina vähintään kahden osapuolen välillä, joten varhaiskasvatuksen ammattilaisenkin vastuu rajoittuu vain oman osuuden hoitoon. (Helenius ym. 2001, 256.) Tärkeää kuitenkin on, että päivähoidon henkilökunta luo kunnioittavan ja luottamusta herättävän ilmapiirin ja suhtautuu kaikkiin vanhempiin ja perheisiin samalla tavalla. (Jämsä & Karvinen 2008, 184.)

Luottamukselle, tasavertaisuudelle ja toinen toisensa kunnioittavalle ilmapiirille rakentuva kasvatuskumppanuus on aitoa lapsesta ja perheestä välittämistä. (Pii-ronen-Malmi & Strömberg 2008, 25). Vuorovaikutuksen nähdään toimivan kotia ja päivähoitoa yhdistävänä linkkinä. Tästä syystä on tärkeää, että vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välinen vuorovaikutussuhde on toimiva, koska se on merkityksellistä lapsen kehityksen kannalta eli se edesauttaa ehyen kasvuympäristön muodostumista lapselle. (Karila 2006, 91.)

3.3 Kuunteleminen

Toinen kuuntelee, kun toinen puhuu. (Lomake nro 1)

Keskustelua ja kuuntelemista puolin ja toisin. (Lomake nro 34)

Vanhemmat pitivät tärkeinä, että kuunteleminen on molemminpuolista, eli on tärkeää, että sekä päivähoiton henkilökunta, että vanhemmat kuuntelevat mitä toisella on sanottavaa. Jaettu kasvatustehtävä vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä edellyttää vanhempien kuulemista ja ymmärretyksi tulemista omaan lastaan koskevista asioissa. Aito vuoropuhelu tarkoittaa kuuntelemista molempien osapuolien välillä, näin syntyy lapsen tuntemus ja yhteinen luottamus. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 118). Työntekijä asettuu kuulemaan vanhemman asiaa, ajatuksia ja puhetta ja uskaltaa ottaa vastaan erilaisia viestejä. (Varttua, 2009). Aktiivisesti kuuntelemalla ja kiinnittämällä huomiota perheen tarinan ainutlaatuisuuteen, perheen koko kokemus tulee kuulluksi ja rekisteröidyksi. Tällöin tiedolla, joka on vastaanotettu ja saatu, saadaan mahdollisuus muokata yhteistyösuhdetta sellaiseksi, että se vastaa nimenomaan kyseessä olevan perheen tarpeisiin. (Jämsä 2008, 110.) Koivusen (2009, 159) mukaan perheiden kohtaaminen vaatii taitoa kuunnella sekä nähdä heidän olemuksestaan asioita sekä taitoa olla läsnä juuri sillä hetkellä. Myös luottamus syntyy kohtaamisessa.

3.4 Kunnioitus

Päivähoidon ja perheen säännöt sopivat yhteen. Päivähoidossa pyritään kunnioittamaan perheen tapoja. Esim. emme katso televisiota yhtään, päivähoidossa annetaan lapsellemme muuta puuhaa jos toiset katsovat televisiota. (Lomake nro 22)

Opinnäytetyön avoimista kysymyksistä kävi ilmi, että vanhemmat pitivät tärkeänä sitä, että päivähoidon henkilökunta kunnioittaa heidän tapojaan ja tottumuksiaan. Kunnioitus ilmenee työntekijän lasta, perhettä ja vanhempia arvostavina ajatuksina ja tekoina. (Varttua-varhaiskasvatuksen verkkopalvelu, 2009). Laadukas yhteistyö ja kasvatuskumppanuus edellyttävät molemminpuolista kunnioitusta ja luottamusta. Molemminpuolinen kunnioitus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että ammatti-ihmiset astuvat taustalle ja sanovat ”vanhemmat ovat ainoita oikeita asiantuntijoita”. (Poi-konen & Lehtipää 2009, 85: Määttä 2001, 100.) Kunnioittava käyttäytyminen on osa päivähoitohenkilöstön ammattitaitoa. Keskusteluissa täytyy muistaa varoa ajattelua, että jonkun osapuolen mielipide olisi ainoa oikea. Neuvottelemalla on aina mahdollista päästä kaikkia tyydyttävään ratkaisuun ja lopputulokseen. (Järvi-nen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 119.)

3.5 Luottamus

Hyvää vuorovaikutustaitoa, kuuntelua ja toisen arvostamista. Hoitajaan täytyy pystyä luottamaan ja tuntea hänet hyvin. Aitoa suhtautumista ja ymmärrystä lasta kohtaan, kärsivällisyyttä. Sitä että hoitaja hoitaisi lastani yhtä hyvin kuin omaansa – periaatteella... Ihanteellista olisi jos kasvatuskumppanuus kestäisi koko hoidossa olo ajan. (Lomake nro 8)

Vanhemmat olivat sitä mieltä, että on tärkeää, että lasta hoitavaan ihmiseen pystyy luottamaan ja hänet tuntee hyvin. Vanhemmat toivoivat, että päivähoidon henkilökunta hoitaa lasta yhtä hyvin kuin lapsi olisi hänen omansa. Vanhemmat kokivat myös, että ihanteellisin tilanne kaikkien kannalta olisi, jos kasvatuskumppanuus kestäisi koko hoidossa olo ajan.

Luottamus vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä on keskeinen tekijä heidän välisessään vuorovaikutussuhteessa. Luottamus lisää yhteistyötä, joka puolestaan vahvistaa luottamusta. Ne ovat tosistaan riippuvaisia ja vahvistavat toinen toisiaan. Luottamusta pidetään myös välttämättömänä vuorovaikutussuhteiden kehittymiselle. Luottamus rakentuu jokapäiväisessä arjessa. Luottamukselle on myös ominaista, että se rakentuu vähitellen. Vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön välistä luottamusta voidaan tarkastella vanhempien ja päivähoidon henkilöstön sosiaaliseen kanssakäymiseen perustuvana luottamuksena sekä luottamuksena, joka perustuu ammatilliseen asemaan esimerkiksi vanhempien tietoon päivähoidon henkilöstön edellyttämistä kyvyistä ja ominaisuuksista. (Poikonen & Lehtipää 2009, 85–86.) Ilman luottamusta yhteistyö on lähes mahdotonta tai se on pelkkä muodollisuus, ei aitoa kumppanuutta. Luottamuksen syntymiseen vanhempien ja kasvattajien välillä vaaditaan sitä, että suhde on avoin. Kasvattajan tulee hyväksyä vanhemmat, ottaa heidät vakavasti sekä olla itse uskottavia ja puhua ennen kaikkea totta. (Koivunen 2009, 158–159.)

Muutoksen aikaansaamisessa luottamuksellinen asiakassuhde on välttämätöntä. Hyvällä ja luottamuksellisella yhteistyösuhteella saavutetaan se, että perhe haluaa

kertoa henkilökunnalle elämäntilanteestaan ja mahdollisista ongelmista mahdollisimman rehellisesti ja avoimesti. Perheen luottamusta henkilökuntaan lisää aina tunne siitä, että vanhempi on tasavertainen kumppani ja hänen mielipiteitään ja näkemyksiään arvostetaan. (Jämsä 2008, 99.) Luottamus vanhempien ja päivähoidon henkilöstön välillä tulisi rakentua tietyille periaatteille. Vanhempien pitäisi pystyä luottamaan siihen, että perhettä koskevat tiedot ja asiat eivät leviä laajempaan tietoisuuteen. Vanhemmilla täytyy myös olla tunne siitä, että he voivat vapautuneesti kertoa omat käsityksensä esimerkiksi lasta ja päivähoitoa koskevissa asioissa. Tärkeää on, että vanhempien ei tarvitse pelätä, että heidän kertomaansa suhtaudutaan asiattomasti tai vaivautuneesti. Vanhemmilla täytyy olla tieto ja luottamus siihen, että juuri heidän elämäntilanteensa otetaan huomioon yksilöllisesti ja esimerkiksi päivähoidolla pyritään lapsen ja koko perheen parhaaseen. Myös luottamuksellisuuden periaatteelle tärkeää on, että perheellä on tunne siitä, että päivähoidon henkilökunta on heidän puolellaan. (Jämsä 2008, 100.) Luottamuksen syntymistä vanhempien ja henkilökunnan välille edistää myös arjen tilanteissa saatu positiivinen kokemus, tunne siitä, että vanhempia aidosti kuunnellaan ja heidän näkemyksiään arvostetaan. Samalla se vahvistaa vanhemmuuden merkitykselliseksi kokemista. (Helenius ym. 2001, 281.)

3.6 Dialogisuus eli tasavertainen vuorovaikutus

Hyvää vuorovaikutusta vanhemman ja hoitajan välillä, siten päästään lapsen kannalta parhaisiin tavoitteisiin. (Lomake nro 19)

Kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä kävi ilmi, että vanhemmat olivat sitä mieltä, että hyvällä vuorovaikutussuhteella vanhemman ja päivähoidon henkilökunnan välillä päästään lapsen kannalta parhaisiin tuloksiin. Dialogisuus merkitsee yhteisen ymmärryksen rakentamista ja luottamuksellisen keskusteluilmapiirin luomista vanhempien ja päivähoito henkilöstön välille. (Varttua 2009). Kasvatuskumppanuudessa tarvitaan tasavertaista vuorovaikutusta vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välillä, eli dialogisuutta. Dialogisuus tarkoittaa käytännössä kahden tai useamman keskustelijan välistä aktiivista, vastavuoroista, sitoutunutta,

avointa ja kunnioittavaa kommunikaatiota. Parhaimmillaan dialogisuus on sellaista, että molemmat osapuolet oppivat ja voivat tarvittaessa muuttaa asenteitaan ja mielipiteitään. Dialogisuus vaatii aina luottamuksen ja pyrkimyksen yhteisymmärrykseen. Dialogisuus mahdollistaa myös sen, että erimielisyydet voidaan kohdata ilman vastakkainasettelua, sekä pystytään ja osataan tutkia myös vastapuolen näkökannat asiaan. (Kaskela & Kekkonen 2007, 38–40.)

Dialogisuus on aina oikeudenmukaista, rehellistä, avointa, luotettavaa ja vilpitöntä. Lisäksi dialogisuus sisältää kielen, puheen, ilmeet, eleet, äänensävyn, kosketuksen sekä ympäristön viestit. Dialogisuudella pyritään molempien osapuolten kii-reettömään ja aktiiviseen osanottoon. (Kaskela & Kekkonen 2007, 38–40.) Kes-keisintä on, että perheen ja päivähoiton välillä vallitsee avoin kaksisuuntainen kommunikaatio. Lisäksi on tärkeää, että kommunikaatiossa suosittaisiin kirjallisten viestien sijaan henkilökohtaista kontaktia. (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 115).

4 KASVATUSKUMPPANUUDEN RAKENTUMINEN

4.1 Tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu

Vanhempien ja varhaiskasvatushenkilöstön väliset kasvatustutustelut käynnistyvät useimmiten jo ennen päivähoitosuhteen alkamista ns. aloituskeskustelulla. Aloituskeskustelussa keskustellaan päivähoiton aloitukseen, perheen odotuksiin ja toiveisiin liittyvistä asioista ja samalla osapuolet pääsevät tutustumaan toisiinsa. Aloituskeskustelun aikana sovitaan yleensä myös lapsen ja vanhemman yhteisestä tutustumisajasta päivähoitopaikkaan. Päivähoitoon tutustumisen tarkoituksena on helpottaa päivähoiton aloitusvaihetta sekä saada siirtymä kotoa päivähoitoon sujumaan mahdollisimman luontevasti. Tutustumiskäynti uuteen päivähoitopaikkaan ennen päivähoiton alkamista on tärkeää sekä lapsen, vanhempien että kasvattajankin kannalta. (Poikonen & Lehtipää 2009, 82; Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 16, 34.) Päivähoiton henkilökunnan tulee pyrkiä varmistamaan lasten hyvä sopeutuminen uuteen ympäristöön yhteistyössä lasten vanhempien kanssa. (Mäkinen 1999, 313).

Toivoisin, että jokaisen lapsen persoonallisuus huomioon ottaen tuettaisiin esim. lapsen sopeutumista hoidon alkaessa päivähoitoryhmään. (Lomake nro 31)

Vanhempien mielestä lapsen yksilöllinen huomioiminen jo päivähoiton aloitusvaiheessa on tärkeää, että lapsi pääsee hyvin mukaan päivähoitoryhmäänsä. On hyvä muistaa, että päivähoiton aloitus on lapselle ja vanhemmille mullistava elämänmuutos. (Sinkkonen 2003, 215). Perhe, jonka ensimmäinen lapsi aloittaa päivähoiton on toisenlaisessa tilanteessa kuin sellainen perhe, joille päivähoitopaikka on jo ennestään tuttu esimerkiksi aiemman lapsen kohdalta. Etenkin päivähoiton alkaessa henkilökunnan on hyvä tietää lapsesta ja perheen elämäntilanteesta mahdollisimman paljon. Se mahdollistaa henkilökunnan osaamisen havainnoida ja kuunnella lasta hänen tarvitsemallaan tavalla. Tämä onnistuukin ainoastaan te-

kemällä vanhempien kanssa yhteistyötä. Päivähoidon henkilökunta voi keskustella lapsen vanhempien kanssa siitä, mitkä asiat perheessä sujuvat ja löytää näin perheen vahvuuksia. Tällä tavoin vanhemmuutta voidaan tukea, kun tiedetään perheen taustatekijöitä. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 16, 34.) Tietämys lapsen perhetilanteesta auttaa päivähoidon henkilökuntaa hahmottamaan lapsen koko elämäntilanteen, ja sitä kautta auttaa kasvattajaa turvaamaan lapselle suotuisan kasvuympäristön päivähoidossa. (Jämsä 2008, 209).

Päivähoidon henkilöstön on hyvä antaa perheille riittävästi aikaa avoimelle tutustumisprosessille puolin ja toisin. Toimivan yhteistyösuhteen luomiselle on tärkeää, että päivähoidon henkilökunta ei tee turhia oletuksia perheestä, vaan antaa vanhempien itse kertoa lapsesta ja perheestä. Parempi on kuitenkin kysyä, eikä olettaa epäselvissä asioissa, jotka lasta tai perhettä koskevat. (Jämsä & Karvinen 2008, 183, 185.) Tällä tavoin vältetään turhilta väärinkäsityksiltä. Vanhempien on hyvä saada avoimesti kertoa siitä, miten he itse käsittävät kasvatuskumppanuuden ja minkälaiset odotukset heillä itsellään on kasvatuskumppanuudelta. (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 118).

4.2 Päivittäiset kohtaamiset

Kasvatuskumppanuussuhde rakentuu ja kehittyy arjen kohtaamisissa. Tästä syystä on tärkeää, että kuulumisia vaihdetaan päivittäin ja edetään pienin askelin. Luontevinta onkin jutella silloin, kun lapsi tuodaan tai hänet haetaan pois päivähoitosta. Tällöin yhteistyö vanhempien ja henkilökunnan välillä toteutuu säännöllisesti. Tätä voidaan pitää vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tärkeimpänä ja parhaana toimintatapana. Päivittäisissä kohtaamisissa vanhemmat kuulevat luontevasti lapsen kuulumiset ja havainnot lapsen kehityksestä. Päivittäinen kontakti myös helpottaa avoimen ja luottamuksellisen yhteyden luomista vanhempien ja henkilöstön välille. On tärkeää, että päivähoidon henkilöstö pyrkii kuuntelemaan vanhempia herkästi ja keskustelea heidän kanssaan aktiivisesti. Olennaisen tärkeää on, että vanhemmille on aina aikaa. Vanhemmille on myös hyvä kertoa henkilökunnan toimintatavoista, koska se lisää vanhempien tietoutta lapsensa hoitopäivästä.

(Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 119; Reunamo 2007, 152; Koski 2002, 137–138.)

Päivähoidon henkilökunnan tulisi pyrkiä mahdollisuuksien mukaan rakentamaan säännöllisesti toistuva, kaksisuuntainen vuoropuhelu vanhempien kanssa. Tällöin henkilökunta ja vanhemmat pääsevät jakamaan lasta ja hänen kehitystään koskevan ymmärryksensä päivittäisissä keskusteluissa ja suunnitelluissa tapaamisissaan. (Helenius ym. 2001, 23.) Lapsen vanhemmat ovat yleensä avoimesti kiinnostuneita omaan lapseensa liittyvissä asioissa ja kuuntelevat tarkasti ammattihmisten mielipiteitä ja näkemyksiä. Tästä syystä henkilökunnan on osattava sanoa, mitä oikeasti tarkoittaa ja mitä haluaa toisen ymmärtävän. Väärinkäsitykset ovat yleisiä, siksi henkilökunnan tehtävä on auttaa ja tukea luottamuksellisen suhteen syntymistä kaikella mahdollisella ammattitaidollaan. (Helenius ym. 2001, 265.)

4.3 Kasvatuskeskustelut ja vanhempainillat

Vanhemmat ja päivähoidon henkilökunta keskustelevat kasvatuksesta yhdessä. (Lomake nro 6)

Päivähoitosuhteen alkuvaiheessa jokaiselle päivähoidossa olevalle lapselle laaditaan yhdessä vanhempien kanssa lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelmassa vanhempien ja varhaiskasvattajien erilaisia näkemyksiä ja tulkintoja sovitetaan yhteen sekä luodaan yhteistä ymmärrystä. Varhaiskasvattajien tehtävänä on myös havainnoida lapsen toimintaa päivittäin sekä dokumentoida lapsen kasvua ja kehitystä. Lapsen havainnointi ja dokumentointi antavat kasvatuskeskusteluihin vanhemmille tärkeää tietoa ja ymmärrystä lapsen päivähoidon arjesta. (Poikonen & Lehtipää 2009, 82.)

Kasvatuskeskustelut ja vanhempainillat ovat tärkeä osa kasvatuskumppanuuden toteutumista. Yhtenä kasvatuskumppanuuden tavoitteena nähdään myös edistää vanhempien keskinäistä yhteistyötä. Tämän mahdollistamiseksi päivähoidon henkilökunnan tulee luoda vanhemmille mahdollisuuksia kohdata toisiaan. Tällöin

vanhemmat pääsevät vaihtamaan kokemuksiaan ja he pääsevät puhaltamaan yhteen hiileen lastensa parhaaksi. Vanhempien keskinäinen yhteistyö vahvistaa vanhemmuutta ja lapsen hyvinvointia, koska niistä syntyy sosiaalisia verkostoja ja ne vahvistavat vanhempien keskinäistä vertaistukea. (Jämsä & Karvinen 2008, 187.)

4.1 Erityisen tuen tarpeet ja tilanteet

...Voidaan puhua myös epämukavista asioista hyvien lisäksi. (Lomake nro 1)

Kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä kävi ilmi, että vanhemmat toivoivat, että pystyttäisiin puhumaan myös epämukavista asioista hyvien lisäksi. Varhaisella puuttumisella tarkoitetaan lapsen asioihin puuttumista, silloin kuin henkilökunnalla herää huoli lapsesta. Varhaisen puuttumisen tarkoituksena on turvata lapsen kehitys ja hyvinvointi. (Huhtanen 2004, 188). Mitä aikaisemmin perheitä pystytään tukemaan erinäisissä ongelmassa ja tarpeissa, niin sen paremmin erilaisten ongelmien kasautuminen ja lasten psyykkisen hyvinvoinnin vaarantuminen on ennaltaehkäistävässä. Yhteiskunnassamme erityisen huomion kohteena on vanhemmuuden tukeminen ja varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen. (Jämsä 2008, 89.)

...Toivon myös, että hoidosta kerrotaan jos on jotain asioita mihin kotona pitäisi kiinnittää huomiota, myös negatiiviset asiat. (Lomake nro 28)

...Toivosin, että lapsen päivän tapahtumista sekä hyvistä että huonoista kerrottaisiin vanhemmille. Tämän pitäisi olla kuitenkin vastavuoroista eli myös vanhemmilla on syytä olla lapsen asioiden suhteen avoimia ja kertoa hoitajalle asioista jotka vaikuttavat lapsen hoitopäivien sujuvuuteen. (Lomake nro 14)

Vanhemmat toivoivat, että päivähoidosta kerrotaan rehellisesti vanhemmille, jos on joitain osa-alueita, mihin vanhempien pitäisi kiinnittää enemmän huomiota lapsen kasvatustyössä. Vanhemmat olivat myös sitä mieltä, että myös vanhempien tulee kertoa päivähoidon henkilökunnalle, jos on tapahtunut jotain, mikä saattaa

vaikuttaa lapsen päivään päivähoitossa. Vanhempien ja päivähoitohenkilöstön välinen vuorovaikutuksen toimivuus korostuu hankalien asioiden esille tuomisessa eli mahdollisen huolen puheeksi ottamisessa. (Koivula 2004, 81). Koivusen (2009, 158) mukaan on tärkeää, että huoli otetaan aina heti puheeksi kun se kasvattajalla nousee. Varttuussa eli varhaiskasvatuksen verkkopalvelussa (2009) puolestaan todetaan, että henkilöstön erityisenä haasteena on luoda kumppanuuden ilmapiiri tilanteissa, jossa lapsella havaitaan tuen tarve.

Varhaiskasvatuksen perusteissa kerrotaan kasvatuskumppanuuden yhtenä tavoitteena olevan tunnistaa herkästi ja mahdollisimman varhain, jos lapsen jollakin kasvun, kehityksen tai oppimisen alueella havaitaan mahdollinen tuen tarve. Tällöin pystytään luomaan yhteistyössä lapsen vanhempien kanssa yhteinen toimintastrategia lapsen tukemiseksi. (Heinämäki 2004, 29.) Kasvatuskumppanuus edellyttää tasavertaisuutta vanhempien ja päivähoitohenkilöstön välillä sekä vanhempien ensisijaisen kasvatusvastuun ja kasvatusoikeuden hyväksymisen. Tämä näkyy lapsen tuen tarpeen arvioinnissa ja tuen järjestämisen ratkaisuissa, sillä päivähoitohenkilöstön tulee osallistua vanhempia arvioinnissa ja päätöksenteossa. Päivähoitohenkilöstön tulee myös kuunnella vanhempien näkemyksiä ja toivomuksia sekä arvostaa heidän tekemiään ratkaisujaan. Arvioitaessa tukea tarvitsevan lapsen tarpeita ja tukitoimia lapsen kehityksen ja kehityksen tukemisen tuntemus, sekä päivähoitossa järjestettävien tukitoimien asiantuntemus voivat korostua. Lapsen moniulotteinen arviointi on kuitenkin tärkeää ja se edellyttää kokonaiskuvan muodostamista lapsesta erilaisissa kasvuympäristöissä, sekä erilaisissa kasvatuksellisissa tilanteissa. (Heinämäki 2004, 29–30.)

Kasvatuskumppanuus toteutuu konkreettisesti lapsen erityisen tuen tarpeen arvioinnissa ja tuen suunnittelussa. On siis muistettava, että vanhempien oman lapsen tuntemus on arvokkainta asiantuntijuutta. Vanhempien asiantuntijuuden korostaminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että heidän täytyisi yksin tehdä päätökset ja ratkaisut, vaan henkilöstö arvostaa ja käyttää vanhempien asiantuntijuutta lapsen hyväksi ja puolestaan henkilöstön asiantuntijuus on vanhempien käytössä. Toisinsanojen varhaiskasvatuksen henkilöstö ja vanhemmat yhdessä tarkastelevat ja arvioivat havaintojaan lapsesta ilman pyrkimystä diagnosointiin ja molempien osa-

puolien havainnot kokonaiskuvan saamiseksi ovat merkityksellisiä ja tärkeitä. Jos lapsella ilmenee tuen tarpeita, sopivat varhaiskasvatuksen henkilöstö ja vanhemmat yhdessä aina tuen järjestämisestä. (Heinämäki 2004, 29–31.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen kohderyhmä

Tutkimus toteutettiin Töysän kunnan päivähdolle ja siihen osallistuivat kaikki Töysän kunnan päivähdossa asiakkaana olevat perheet. Esikouluikäisien lasten vanhemmat eivät osallistuneet tutkimukseen. Päivähoidon eri muotoja Töysässä on päiväkotii, perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito. Lisäksi päiväkodeissa Pikku-livarissa ja Pikku-Trimmissä järjestetään Avoin Aamu -toimintaa.

Päiväkotii Pikku-livari on 21-paikkainen päiväkotii lähinnä 2-5 -vuotiaille lapsille Töysän keskustassa ala-asteen yhteydessä. Pikku-livari on auki ympärivuoden ja siellä on myös iltahoitomahdollisuus.

Päiväkotii Pikku-Trimmi on 33-paikkainen päiväkotii Tuurin koulun yhteydessä. Pikku-Trimmissä on 21-paikkainen Nappulat ryhmä 3-6 – vuotiaille lapsille ja Hippulat ryhmä 1-3 – vuotiaille lapsille. Pikku-Trimmi on avoinna ympärivuoden ja siellä on myös ilt- ja viikonloppuhoito mahdollisuus.

Perhepäivähoitajia Töysässä toimii yhteensä kahdeksan. Kuusi hoitajaa työskentelee Kirkonkylässä ja kaksi hoitajaa Tuurissa.

Ryhmäperhepäivähoitokotia Töysässä on kaksi kappaletta. Suutalassa sijaitsee ryhmis Tilkkutäkki ja Hakojärvellä ryhmis Leppäkerttu.

6.2 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Töysän päivähoiton asiakkaana olevien perheiden tyytyväisyyttä kasvatuskumppanuuden toteutumisesta eli vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välisen yhteistyön toimivuudesta, sekä vanhempien toiveita ja odotuksia kasvatuskumppanuuden suhteen. Lisäksi tutkimuksella haluttiin selvittää mahdollisia kehittämissuhteita ja -kohteita toimivamman kasvatuskumppanuuden turvaamiseksi. Kyselylomakkeen (LIITE 2) kysymykset on laadittu kasvatuskumppanuutta ohjaavien periaatteiden pohjalta.

Tutkimuksen pääkysymys:

– Kuinka kasvatuskumppanuus toteutuu Töysän kunnan päivähoitossa vanhempien kokemana?

Alakysymyksiä:

– Miten päivähoiton aloitus vanhempien mielestä sujui?

– Miten päivittäiset kohtaamiset ja tiedonkulku vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välillä sujuvat?

– Miten päivähoitossa huomioidaan vanhempien näkemykset lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa?

– Miten kasvatuskumppanuutta ohjaavat periaatteet toteutuvat Töysän kunnan päivähoitossa?

6.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi valitsin kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeinen piirre on, että sen pohjalla on aina aiemmat teorit. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 139–140.) Aiempien teorioiden pohjalta aletaan siis rakentaa tutkimusmenetelmän keinoja ja kysymyksiä. Valitsin strukturoidun kyselyn aineistonkeruu menetelmäksi. Kyselytutkimuksen etuna pidetään sitä, että sen avulla saadaan kerättyä laaja määrä vastauksia. Tutkimukseen saadaan mukaan paljon eri ihmisiä ja kyselyn avulla voidaan kysyä monia eri kysymyksiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195.)

Kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia. Ei ole esimerkiksi varmuutta siitä, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet kyselylomakkeen täyttämiseen ja ovatko he vastanneen huolellisesti ja ennen kaikkea rehellisesti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195.) Valitsin menetelmäksi postikyselyn, koska se osoittautui helpoimmaksi valinnaksi tässä tapauksessa. Menetelmän etuna on sen nopeus ja vaivaton vastausten saanti. Haittapuolena kuitenkin on vastausten kato, eli vastausprosentti jää usein liian pieneksi. Useimmiten vastausprosentti jää 30–40 prosentin luokkaan. Kyselylomakkeita uudelleen kyselemällä ja muistuttamalla palauttamisesta vastausprosentti saadaan yleensä nousemaan huomattavasti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195.)

Opinnäytetyöni tutkimuksessa on menetelmänä käytetty myös kvalitatiivista tutkimusta eli laadullista tutkimusta. Olen käyttänyt kyselylomakkeen avoimista kysymyksistä tulleita vastauksia teorianosion lomassa suorina lainauksina, elävöittämään tekstiä ja saamaan konkreettisemmän kuvan vanhempien mielipiteistä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa on lähtökohtana todellisen elämän kuvaaminen, mihin sisältyy ajatus, että todellisuus on moninainen. Laadullisessa tutkimuksessa on tarkoitus pikemmin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157.)

6.4 Kyselylomakkeen laadinta

Kysymysten muotoilulla ja lomakkeen laadinnalla on keskeinen merkitys tutkimuksen onnistumiselle. Tutkimuksen aihe on selkeästi tärkein vastaamiseen vaikuttava tekijä, mutta kuitenkin voi siihen vaikuttaa osaltaan myös lomakkeen ja kysymysten tarkalla laadinnalla ja suunnitellulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 198.)

Olin syventynyt käsittelemäni aiheen teoretietoon ennen lomakkeen tekemistä sekä olin kirjoittanut teoriaosuuden hiomattomaan muotoonsa, ennen kuin aloin laatimaan kyselylomaketta. Teoriasta sain merkittävän viitekehysten kyselylomakkeen laadinnalle. Suurin osa kyselylomakkeen kysymyksistä koostui strukturoiduista monivalintakysymyksistä, joihin oli annettu valmiit vastausvaihtoehdot. Lisäksi kysely sisälsi kolme avointa kysymystä, joihin vastaajalla oli mahdollisuus vastata omin sanoin, mitä hänellä on todella mielessään. Monivalintakysymyksistä eli strukturoiduista kysymyksistä ajatellaan, että vastaaja kahlitaan valmiiksi annettuihin vastausvaihtoehtoihin. Puolestaan voidaan ajatella, että avoimet kysymykset tuottavat kirjavampia vastuksia ja niitä on hakalampi käsitellä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 201.)

Valmista kyselylomaketta testasin kolmella koehenkilöllä, että mahdollisia parannusehdotuksia olisi löytynyt. Lisäksi lomakkeen tarkasti kaksi opettajaa sekä toimitin lomakkeen myös työelämätaholle nähtäväksi. Näiden jälkeen kyselylomake muokkautui vasta lopulliseen muotoonsa.

6.5 Tutkimuksen toteuttaminen käytännössä

Tutkimukselle ei tarvinnut hakea virallista tutkimuslupaa, vaan suullinen sopimus päivähoiton johtajan kanssa tutkimuksesta riitti. Allekirjoitimme lisäksi päivähoiton johtajan kanssa opinnäytetyöstä sopimuksen, jossa sovittiin reunaehdoista, esimerkiksi kuka tulee kustantamaan materiaalimenekit.

Tutkimukseen osallistuivat kaikki Töysän kunnan päivähoidon asiakkaana olevat vanhemmat, joiden päivähoidossa olevat lapset olivat iältään 1-5 -vuotiaita. Esi- koululaisten vanhemmat jätettiin kokonaan tutkimuksen ulkopuolelle, koska mie- lestäni oli järkevää rajata kohdejoukkoa. Kysely lähetettiin 83 vanhemmalle. Kyse- lylomakkeet toimitettiin päiväkoteihin tai perhepäivähoitajille postissa, jossa päivä- hoidon henkilökunta jakoi kyselyn vanhemmille. Kyselylomakkeen mukana toimi- tettiin saatekirje (LIITE 1), joka sisälsi selvityksen tutkimuksen tarkoituksesta ja tavoitteista. Jokainen kyselylomake toimitettiin käyttämättömässä kirjekuoressa, johon vanhemmat saivat palauttaessa laittaa kyselylomakkeet.

Kyselylomakkeet toimitettiin ja postitettiin maaliskuussa 2010 ja aikaa vastaami- seen oli puolitoista viikkoa. Lyhyellä vastausajalla halusin varmistua siitä, etteivät kyselyt unohdu mihinkään. Kyselylomakkeiden palautuksesta joutui kuitenkin use- ampaan kertaan muistuttelemaan vanhempia, koska vastausprosentti uhkasi jää- dä hyvin pieneksi. Lopulta kyselyyn vastasi 40 lasten vanhempaa ja vastauspro- sentiksi saavutettiin 48 prosenttia.

6.6. Aineiston käsittely

Aineiston käsittelin SPSS Statistics 15.0 for Windows – ohjelmalla. Ennen kuin pääsin syöttämään aineistoa, oli minun laadittava kysymysten pohjalta havainto- matriisi. Tämän jälkeen kyselylomakkeen tiedot syötettiin tekemääni havaintomat- riisiin. Kun tiedot oli jokaisesta muuttujasta syötetty, loin jokaisesta muuttujasta frekvenssitaulukon. Yritin luoda ristiintaulukointeja useiden eri muuttujien välille, että olisin löytänyt asioille syysuhteita, mutta tekemisissäni ristiintaulukoinneissa tulokset jäivät melko olemattomiksi. Tämä saattoi johtua vastausprosentin pienuu- desta tai siitä, että kysymyksiä olisi pitänyt osata muotoilla paremmin, että vasta- uksista olisi saatu monipuolisempia.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Kyselyyn vastanneiden lasten vanhempien taustatiedot

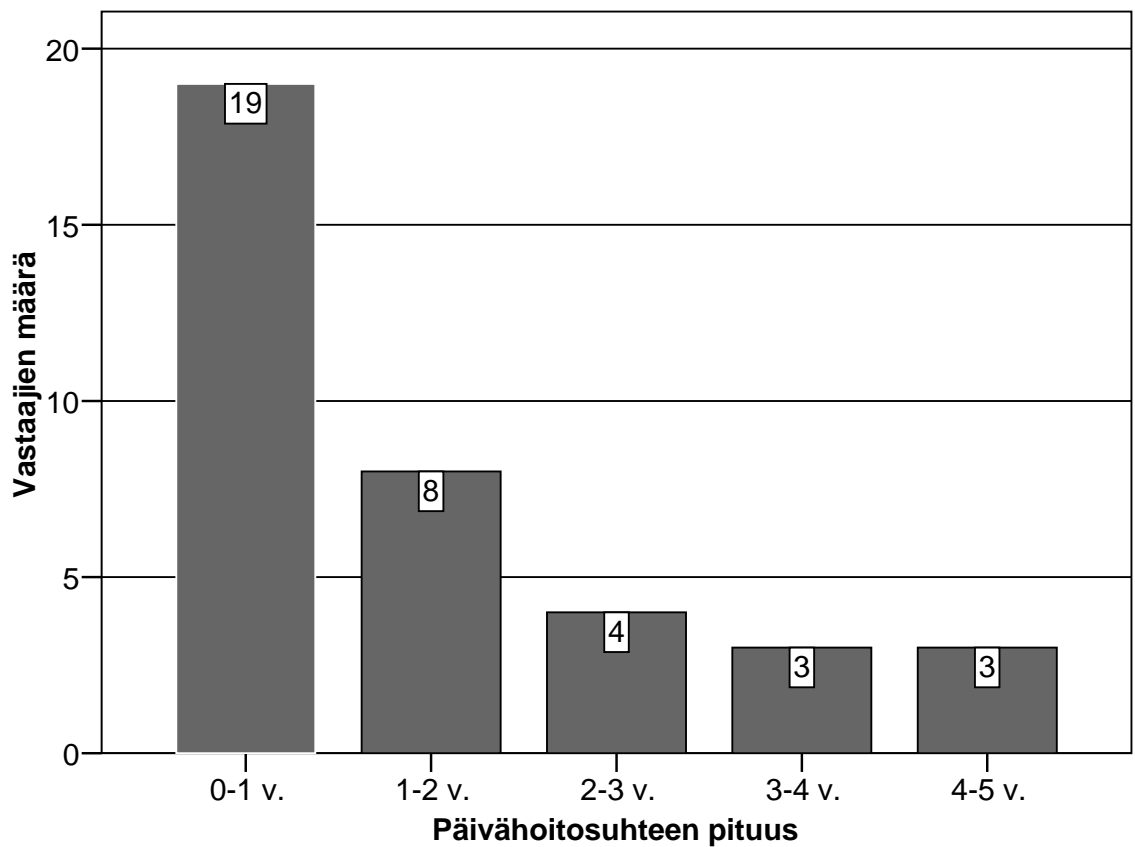
Sukupuoli. Tutkimukseen osallistuneista 40 vanhemmasta lähes kaikki olivat naisia. Kyselyyn vastasi 37 naista (92,5 %) ja kolme miestä (7,5 %).

Vastaaajan ikä. Tutkimukseen osallistuvat vanhemmat olivat iältään 23–46 vuoden väliltä. Suurin osa vastaajista (60 %) oli 30–39 -vuotiaita. Vastaajista (22,5 %) oli 40–49 -vuotiaita ja (17,5 %) 20–29 -vuotiaita.

Vastaaajien perhemuodot. Kyselyyn vastanneista vanhemmista 33 (82,5 %) eli suurimmalla osalla oli ydinperhe. Uusperhe oli viidellä vastanneista vanhemmista (12,5 %) ja yksinhuoltajaperhe kahdella vastanneista vanhemmista (5 %).

Kyselyyn vastanneiden vanhempien lasten iät, jotka olivat päivähoitossa. 1-2 -vuotiaita ja 5-6 -vuotiaita lapsia oli molempia päivähoitossa 13 kappaletta. 3-4 -vuotiaita 12 kappaletta. Kaksi vastaaja ei ilmoittanut päivähoitossa olevien lasten ikää. Päivähoitossa olevien lapsien ikäjakauma jakautuu siis melko tasaisesti kaikkien ikäryhmien välillä (1-6 vuotiaisiin).

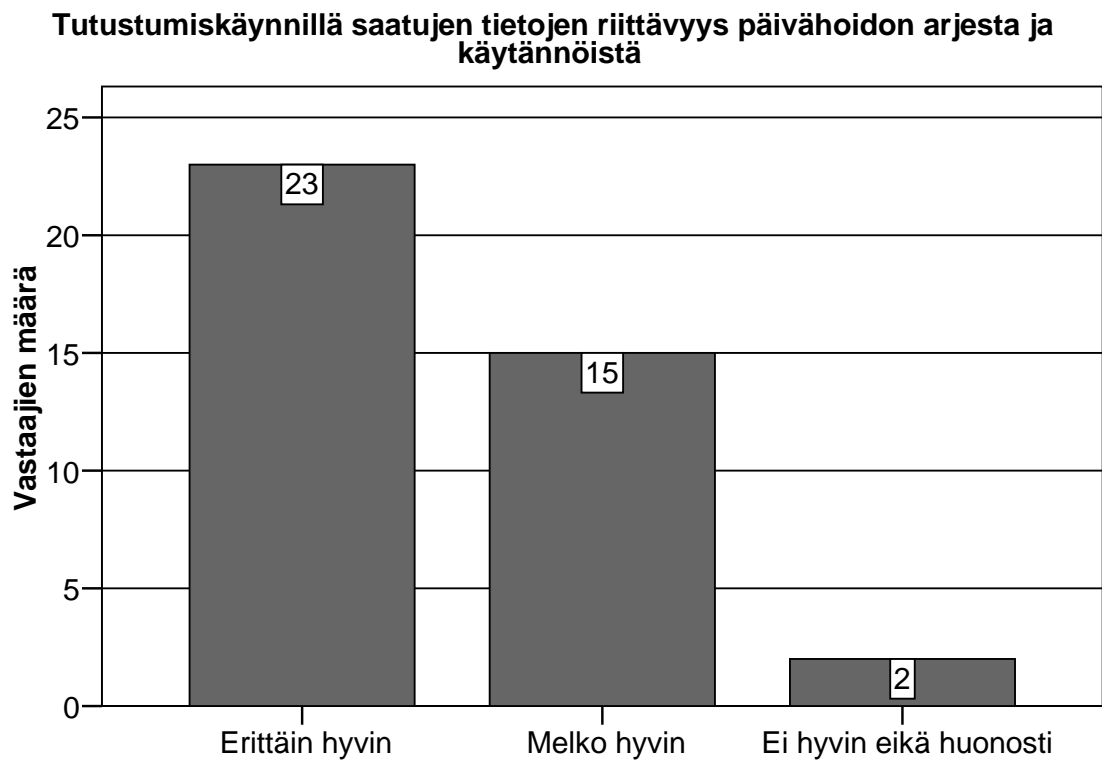
Päivähoitomuotojen jakautuminen kyselyyn vastanneiden kesken. Kyselyyn vastanneista selkeästi yleisin päivähoitomuoto oli perhepäivähoito 22 vastanneella (55 %). Päiväkoti oli toiseksi yleisin, 15 vastanneella (37,5 %) ja ryhmäperhepäivähoito kolmella vastanneella (7,5 %). Perhepäivähoidosta kyselylomakkeita palautettiin parhaiten 22/29 (75,8 %). Päiväkodeista palautettiin 15/40 (40 %) ja ryhmäperhepäivähoidosta 3/14 (14,2 %). Ryhmäperhepäivähoidon vastausprosentti jäi siis todella pieneksi, joka saattoi vaikuttaa tutkimustulosten luotettavuuteen.

KUVIO 1. Päivähoitosuhteen pituus kyselyyn osallistuneilla perheillä.

Kyselyyn vastanneista vanhemmista 19 (47,5 %) ilmoitti, että he ovat olleet päivähoiton asiakkaina vasta korkeintaan yhden vuoden. Toiseksi eniten eli kahdeksan vanhempaa (20 %) vastasi, että oli ollut päivähoiton asiakkaana 1-2 vuotta. Kysymykseen vastasi kaikkiaan 37 vanhempaa, kolme jätti ilmoittamatta päivähoiton pituuden, siitä syystä ettei muistanut ja kahden muun vanhemman syytä ei tiedetä.

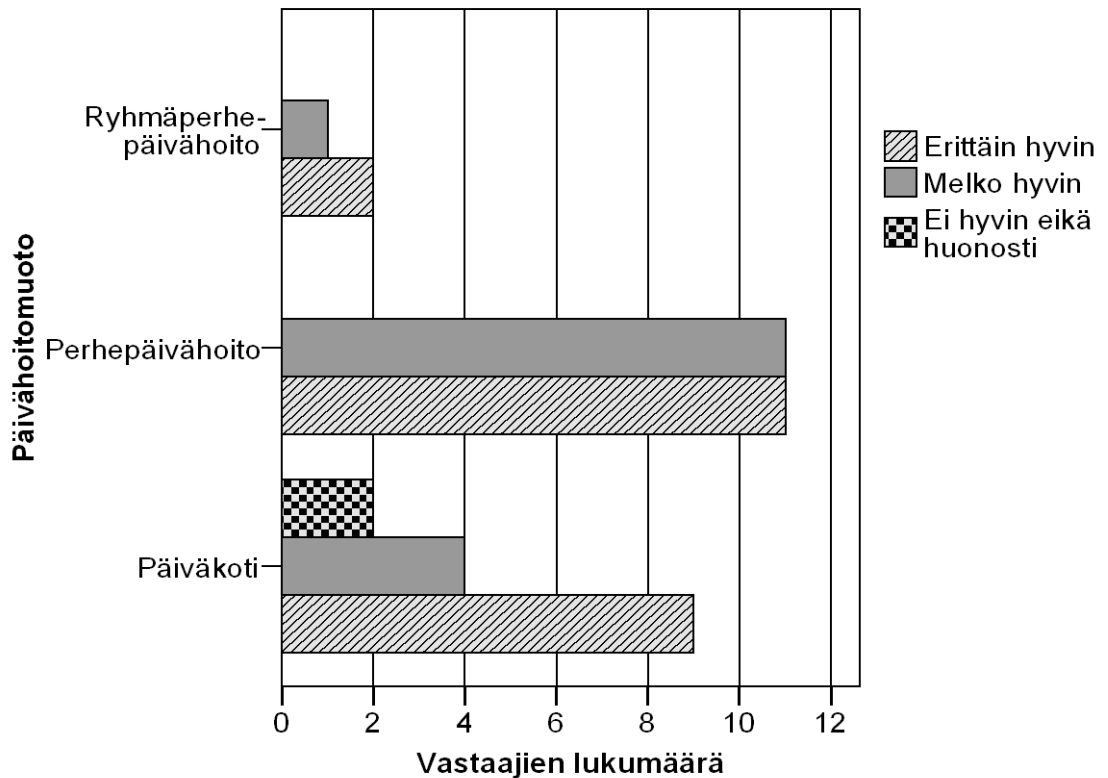
6.2 Päivähoidon aloitus

KUVIO 2. Vanhempien mielipide siitä, saavatko he tutustumiskäynnillä tarpeeksi tietoa päivähoiton arjesta ja käytännöistä. (n=40)

Kyselyyn vastanneista vanhemmista 23 (57,5 %) eli yli puolet oli sitä mieltä, että tutustumiskäynnillä päivähoitoon sai riittävästi tietoa päivähoiton arjesta ja sen käytännöistä. Vanhemmista kaksi (5 %) oli sitä mieltä, että ei saanut päivähoiton arjesta ja käytännöistä tietoa hyvin eikä huonosti. Kysyttäessä vanhempien mielipidettä siihen, tukeeko aloituskeskustelu / tutustumiskäynti lapsen aloittamista päivähoitossa, vastaukset olivat hyvin samantyyliisiä. Vanhempien mielestä ne tukivat lapsen aloittamista päivähoitossa erittäin hyvin 22 vanhemman mielestä (55 %), melko hyvin 16 vanhemman mielestä (40 %) ja ei hyvin eikä huonosti kahden vanhemman mielestä (5 %).

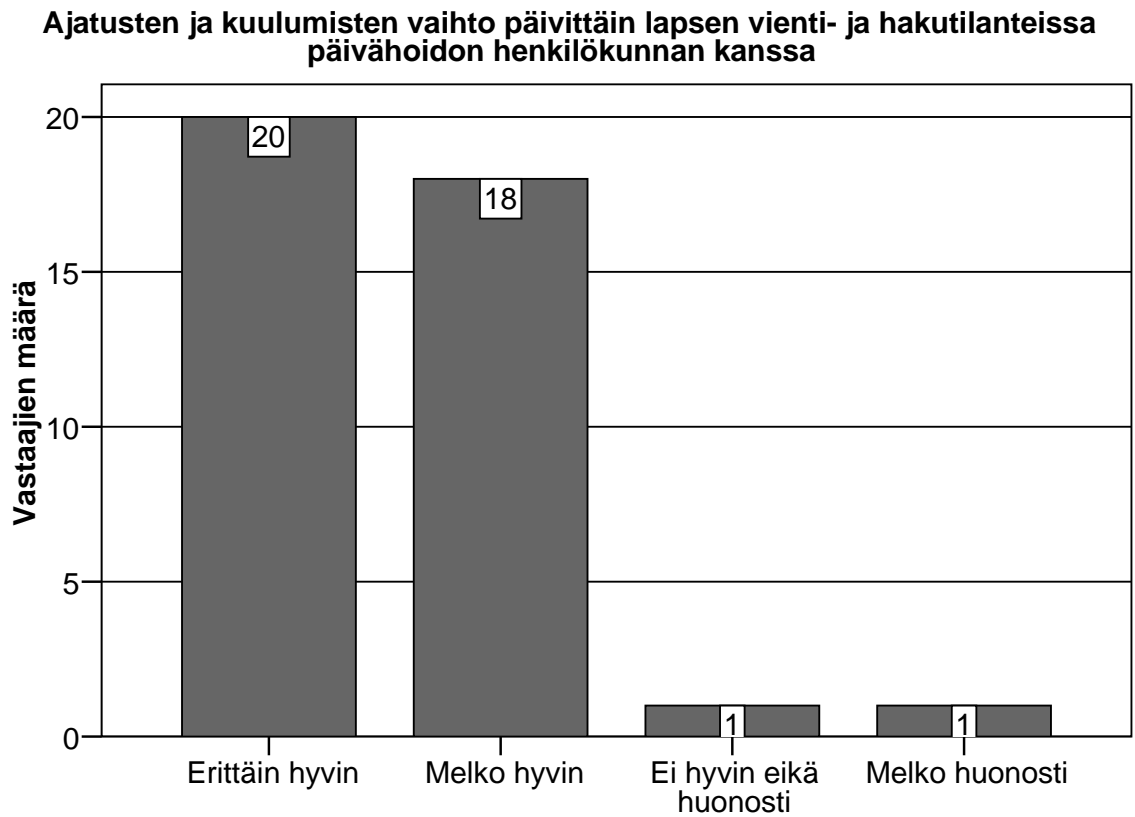
Aloituskeskustelun/tutustumiskäynnin tuki lapsen aloittaessa päivähoiton

KUVIO 3. Kuinka aloituskeskustelu ja/tai tutustumiskäynti tukee lapsen aloitusta päivähoitossa riippuen päivähoitomuodosta. (n=40)

Päiväkodissa olevien lasten vanhemmista kaksi (13,3 %) oli sitä mieltä, että aloituskeskustelu ja/tai tutustumiskäynti ei tukenut lapsen aloittamista päivähoitossa, ei hyvin eikä huonosti. Muuten aloituskeskustelun/tutustumiskäynnin ajateltiin tukevan lapsen aloittamista päivähoitossa erittäin hyvin tai melko hyvin.

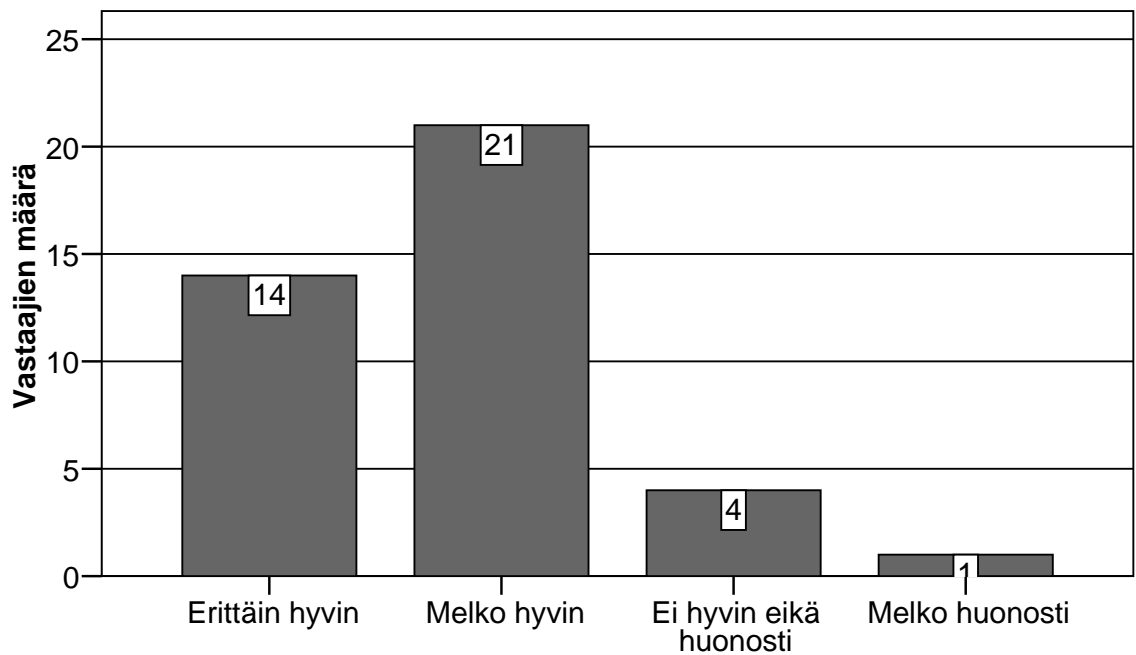
6.3 Päivittäiset kohtaamiset ja tiedonkulku

KUVIO 4. Vanhempien mielipide päivittäisestä ajatusten ja kuulumisten vaihdosta lapsen vienti- ja hakutilanteissa päivähoiton henkilökunnan kanssa. (n=40)

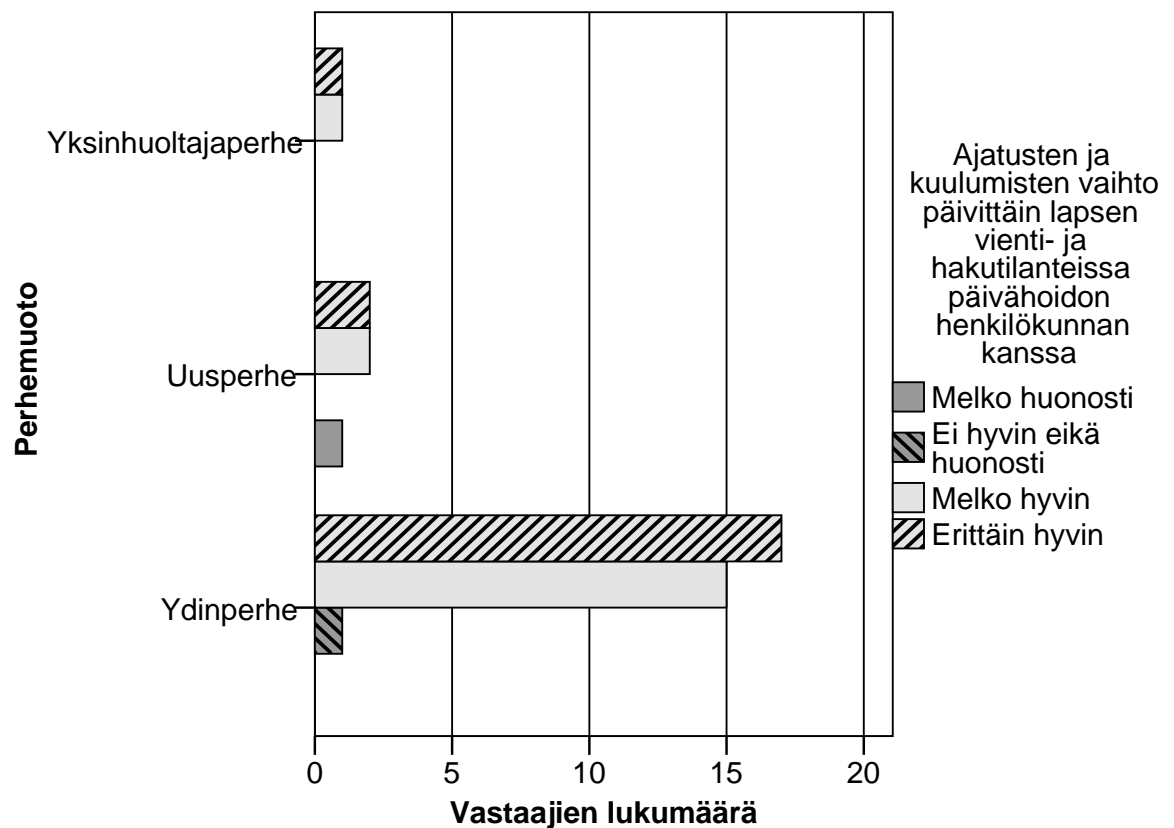
Vanhemmat kokivat, että saivat vaihtaa päivittäin ajatuksia ja kuulumisia erittäin hyvin 20 vastanneen mielestä (50 %). Yksi vanhemmista koki, että ei voi vaihtaa ajatuksia ja kuulumisia hyvin eikä huonosti (2,5 %) sekä yksi vastanneista koki, että voi vaihtaa ajatuksia ja kuulumisia melko huonosti (2,5 %).

Päivittäin saatu tieto lapsen päivästä päivähoidon henkilökunnalta

KUVIO 5. Vanhempien mielipide, siitä saavatko he tarpeeksi päivittäin tietoa päivähoiton henkilökunnalta lapsensa päivästä. (n=40)

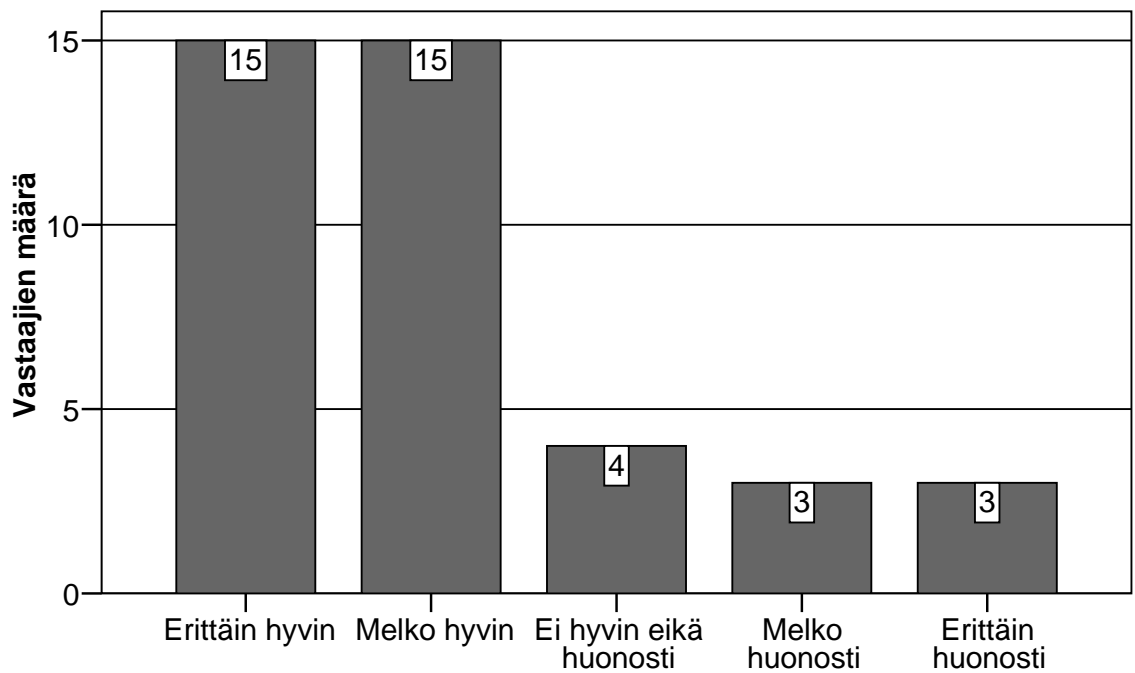
Vanhemmista 21 eli yli puolet (52,5 %) oli sitä mieltä, että he saivat melko hyvin tietoa lapsensa päivästä. Vanhemmista neljä vastasi (10 %), että he eivät saaneet hyvin eivätkä huonosti tietoa lastensa päivästä. Vain yksi vanhemmista oli sitä mieltä, että sai melko huonosti tietoa lapsen päivästä.

KUVIO 6. Vanhempien mielipide siitä, kuinka he saivat vaihtaa ajatuksia ja kuulumisia päivittäin lapsen venti- ja hakutilanteissa päivähoiton henkilökunnan kanssa. (n=40)

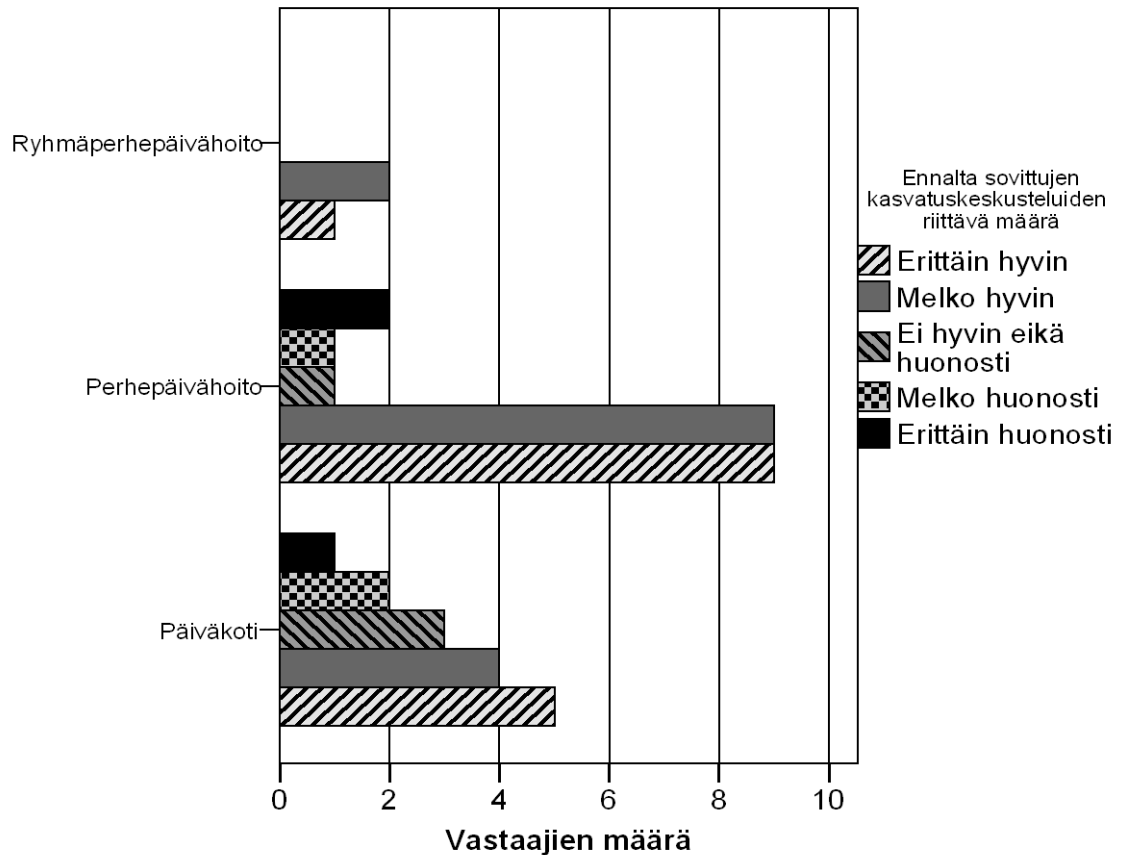
Prosentuaalisesti suurin tyytymättömyys vastaajien keskuudessa oli havaittavissa uusperheen kohdalla. Heistä (20 %) vastasi, että sai vaihtaa ajatuksia ja kuulumisia lapsestaan melko huonosti. Numeraalisesti vastauksia oli kuitenkin vain yksi, joten tämä ei välttämättä ole tilastollisesti luotettavaa tietoa. Ydinperheen kohdalla yksi vastanneista (3,0 %) oli sitä mieltä, että ei ole saanut vaihtaa ajatuksia ja kuulumisia hyvin eikä huonosti. Yksinhuoltajaperheen kohdalla pieni vastausprosentti voi vaikuttaa luotettavuuteen, eikä tuloksia voi yleistää kaikkien yksinhuoltajien kohdalle, koska tulokset olisivat voineet olla aivan erilaiset, jos vastausprosentti olisi ollut suurempi.

Ennalta sovittujen kasvatust keskusteluiden (vanhempainvartit, vanhempainillat) riittävä määrä

KUVIO 7. Vanhempain mielipide ennalta sovittujen kasvatust keskusteluiden (vanhempainvartit, vanhempainillat) riittävästä määrästä. (n=40)

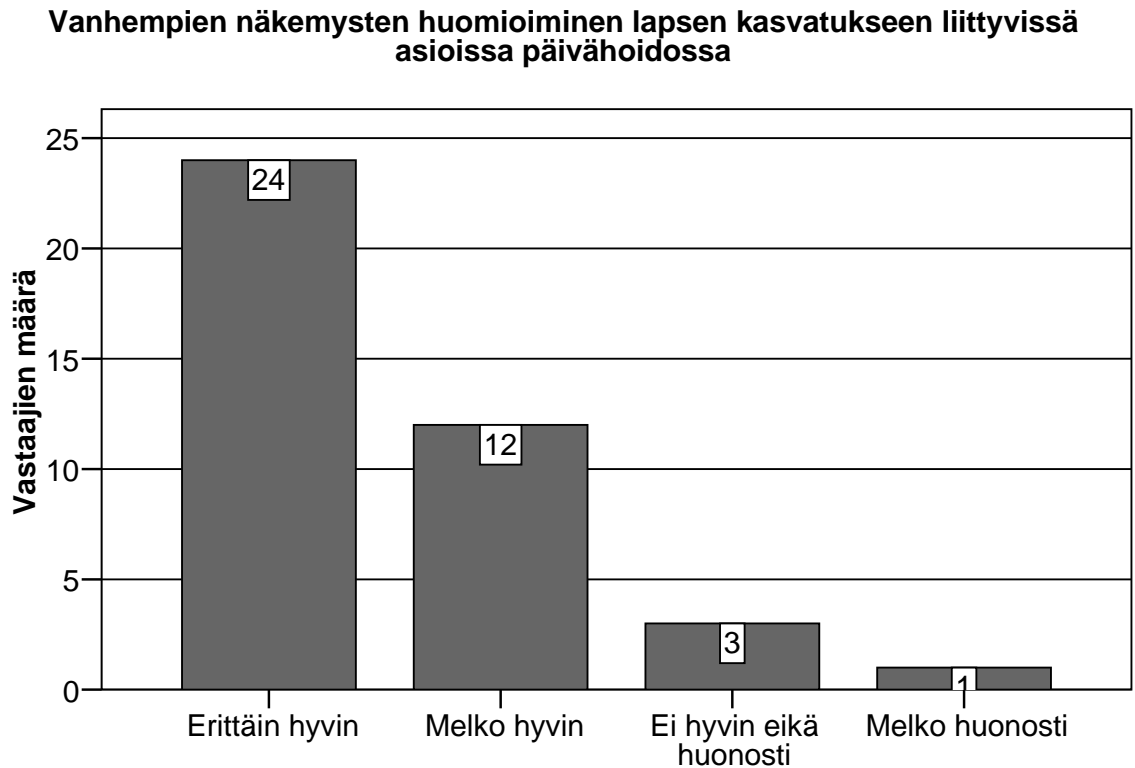
Kyselyyn vastanneista vanhemmista suurin osa oli sitä mieltä, että kasvatust keskusteluita oli erittäin hyvin tai melko hyvin. Vanhemmista neljä oli sitä mieltä, että kasvatust keskusteluita ei ole hyvin eikä huonosti (10 %). Kasvatust keskusteluita oli melko huonosti kolmen vanhemman mielestä (7,5 %) ja erittäin huonosti kolmen vanhemman mielestä (7,5 %).

KUVIO 8. Vanhempien mielipide ennalta sovittujen kasvatuskeskusteluiden (vanhempainvartit, vanhempainillat) riittävästä määrästä. Jakautuminen päivähoitomuodon perusteella. (n=40)

Vastanneista vanhemmista suurin osa oli sitä mieltä, päivähoitomuodosta riippumatta, että ennalta sovittuja kasvatuskeskusteluita oli erittäin hyvin tai melko hyvin. Perhepäivähoidossa olevista kaksi vanhempaa (9,1 %) kokivat, että kasvatuskeskusteluita oli erittäin huonosti, joka oli suurempi muihin päivähoitomuotoihin nähden. Päiväkodissa yksi vastaaja (6,7 %) koki myös, että ennalta sovittuja kasvatuskeskusteluita oli erittäin huonosti. Perhepäivähoidossa yksi vanhemmista (4,5 %) koki, että kasvatuskeskusteluita oli melko huonosti ja päiväkodissa kaksi vastaajaa (13,3 %) kokivat, että niitä oli melko huonosti.

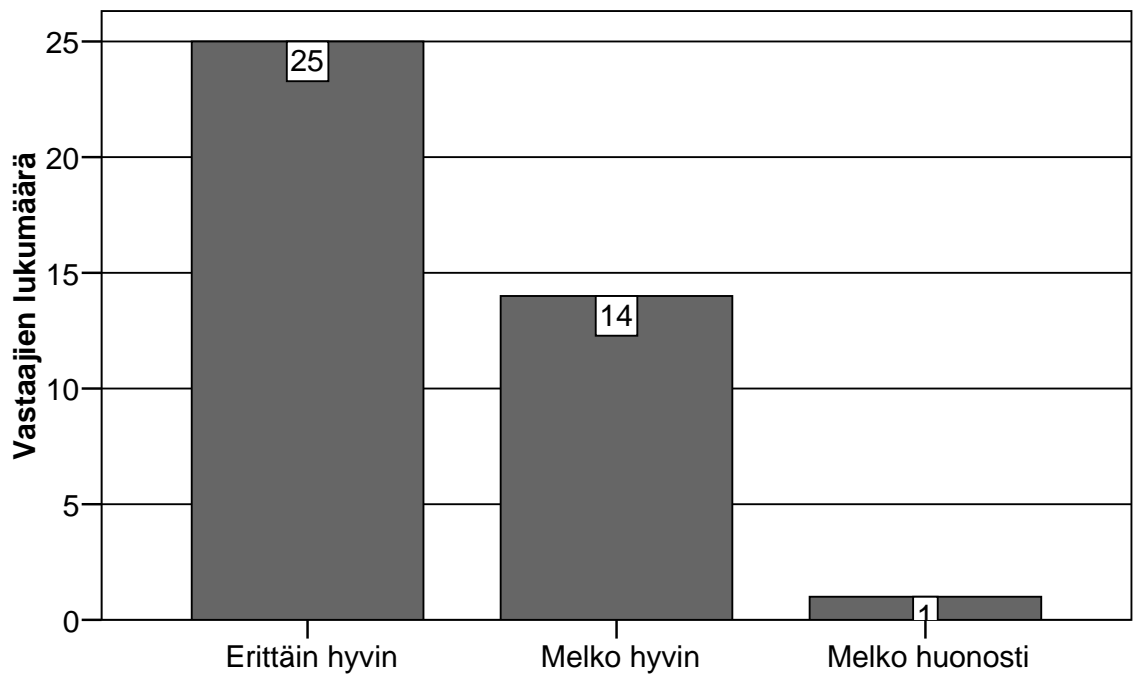
6.4 Näkemysten huomioiminen

KUVIO 9. Vanhempien kokemukset heidän näkemystensä huomioimisesta lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. (n=40)

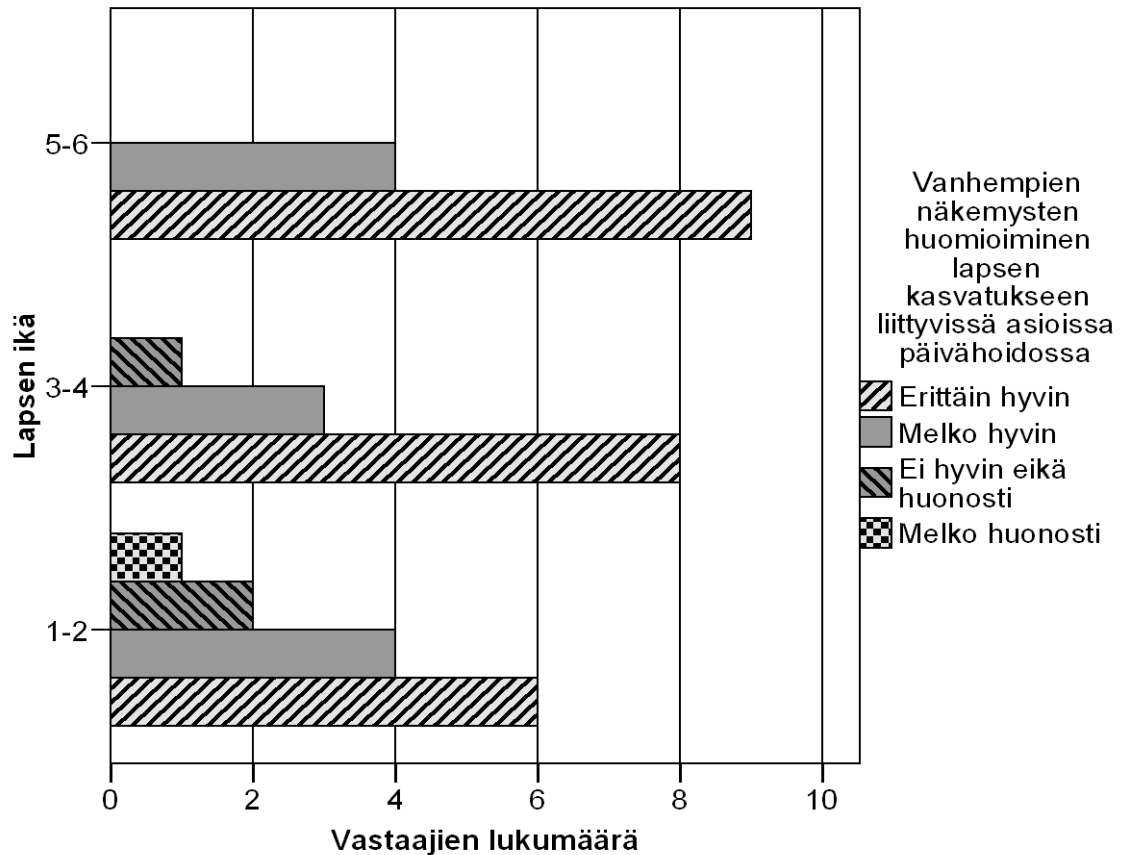
Suurin osa vanhemmista 24 kappaletta (60 %) oli sitä mieltä, että heidän näkemystensä huomioidaan erittäin hyvin lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Kolme vanhempaa vastasi, että ei hyvin eikä huonosti (7,5 %) ja yhden vanhemman mielestä (2,5 %) melko huonosti oli huomioitu päivähoitossa vanhempien näkemykset lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa.

Vanhempien toiveiden ja odotusten toteutuminen päivähoidon suhteen

KUVIO 10. Vanhempien kokemukset heidän toiveiden ja odotusten toteutumisesta päivähoidon suhteen. (n=40)

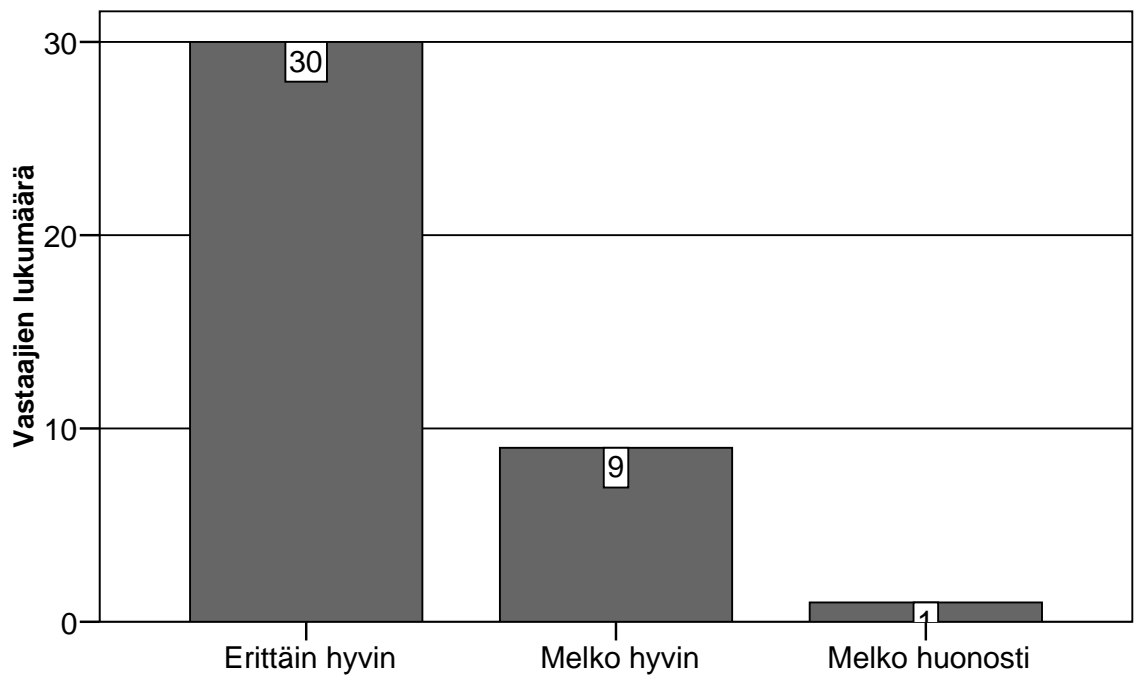
Vanhemmista 25 eli yli puolet (62,5 %) oli sitä mieltä, että heidän toiveet ja odotukset olivat toteutuneet erittäin hyvin päivähoidon suhteen. Vanhemmista yksi (2,5 %) oli sitä mieltä, että hänen odotukset ja toiveet päivähoidon suhteen olivat toteutuneet melko huonosti.

KUVIO 11. Vanhempien näkemys siitä, kuinka heidän näkemyksensä huomioidaan lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa päivähoidossa lapsen oltua tietyn ikäinen. (n=40)

Eniten tyytymättömyyttä oli vastaajien keskuudessa havaittavissa nuorempien lasten, eli 1-2 -vuotiaiden lasten vanhempien keskuudessa. Vanhemmista, joilla oli 1-2 -vuotiaita lapsia päivähoidossa yksi (7,7 %) oli sitä mieltä, että heidän näkemykset kasvatukseen liittyvissä asioissa on huomioitu melko huonosti. Tyytyväisempiä olivat 5-6 -vuotiaiden eli vanhimpien lasten vanhemmat.

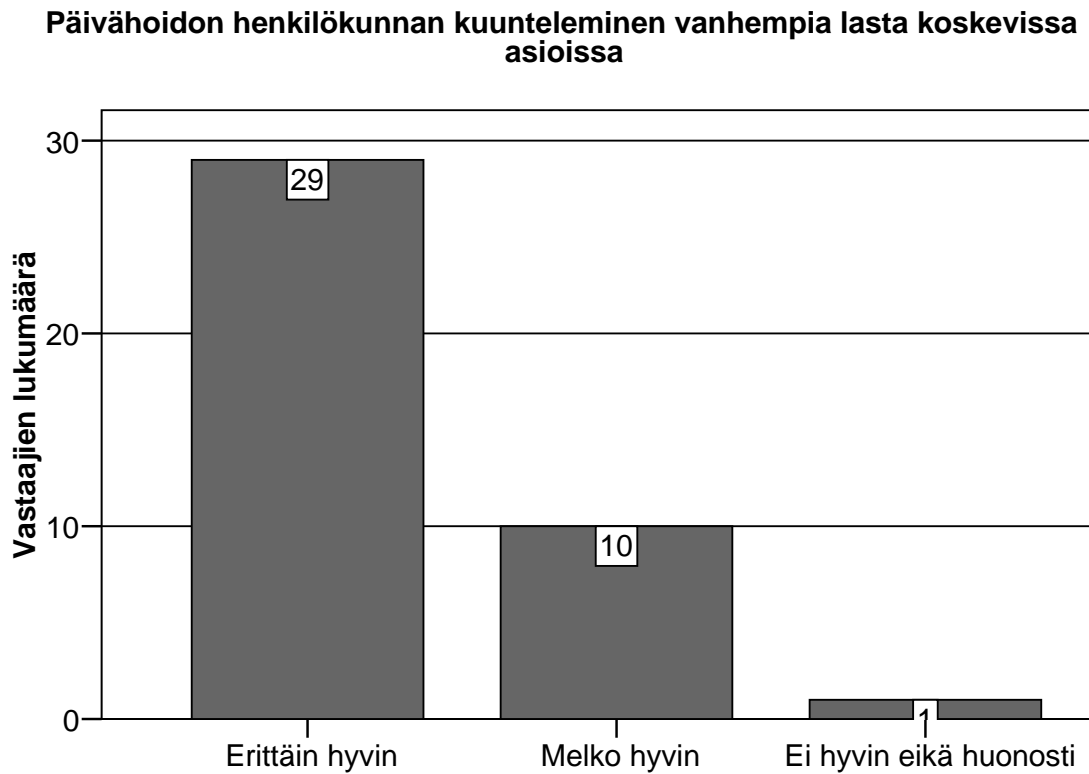
Pystyvätkö vanhemmat kertomaan henkilökunnalle, jos heillä on jokin huoli lastaan koskien

KUVIO 12. Vanhempien mielipide siitä, pystyvätkö he kertomaan päivähoiton henkilökunnalle, jos heillä on jokin huoli lastaan koskien. (n=40)

Vanhemmista 30 (75 %) oli sitä mieltä, että he pystyvät kertomaan päivähoiton henkilökunnalle erittäin hyvin, jos heillä oli jokin huoli lastaan koskien. Yksi (2,5 %) vanhemmista koki, että voi kertoa melko huonosti, jos oli jokin huoli lastaan koskien.

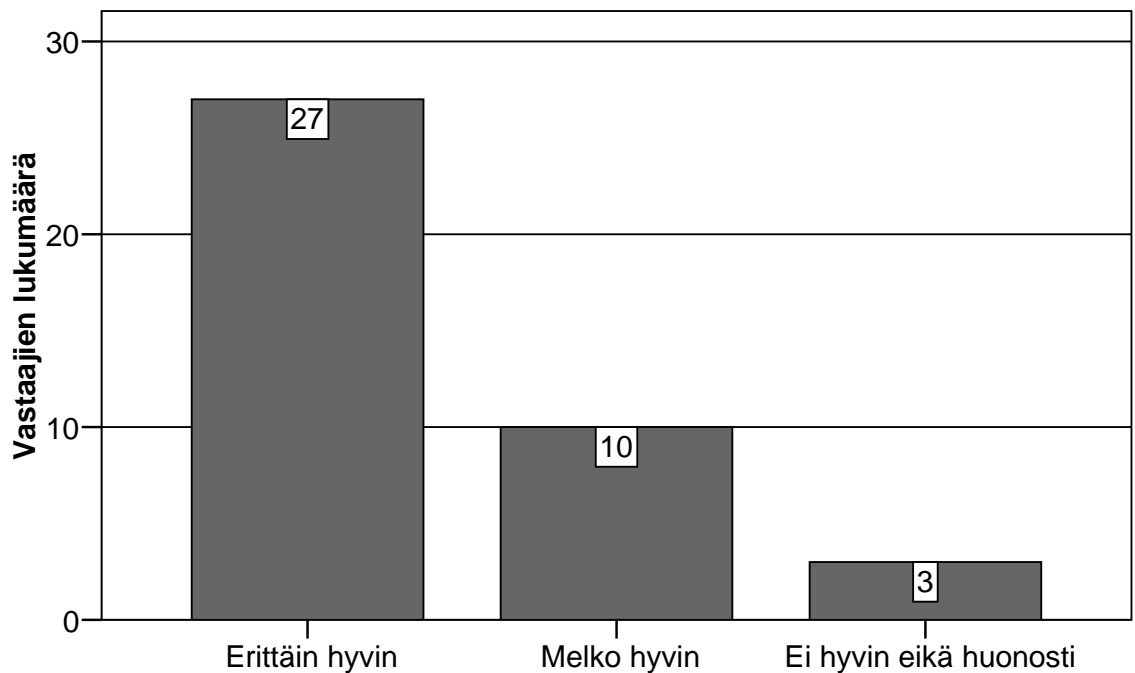
6.5 Kasvatuskumppanuutta ohjaavien periaatteiden toteutuminen

KUVIO 13. Vanhempien mielipide siitä, kuinka päivähoiton henkilökunta kuuntelee heitä lasta koskevissa asioissa. (n=40)

Vanhemmista 29 (72,5 %) oli sitä mieltä, että päivähoiton henkilökunta kuuntelee vanhempia lasta koskevissa asioissa erittäin hyvin. Yksi (2,5 %) vanhemmista koki, että häntä ei ollut kuunneltu hyvin eikä huonosti.

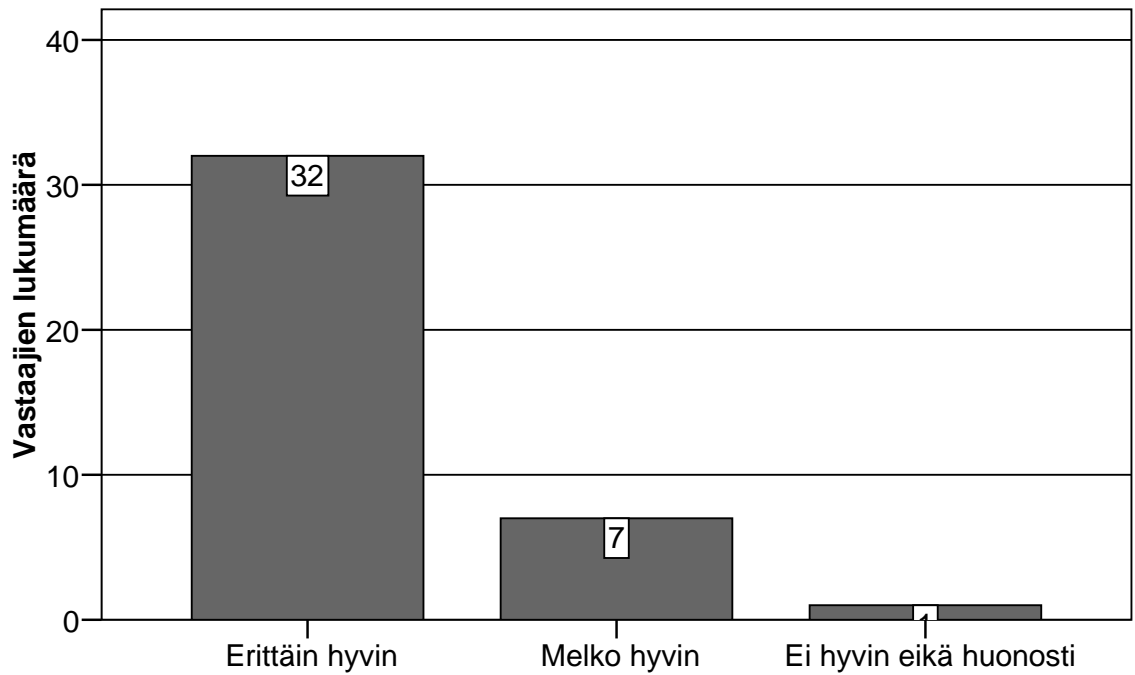
Päivähoidon henkilökunnan kunnioitus vanhempia kohtaan lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa

KUVIO 14. Vanhempien mielipide siitä, kuinka päivähoiton henkilökunta kunnioittaa vanhempia lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. (n=40)

Vastanneista vanhemmista 27 (67,5 %) koki, että päivähoiton henkilökunta oli kunnioittanut heitä erittäin hyvin lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Kolme (7,5 %) vastanneista vanhemmista oli sitä mieltä, että heitä ei ole kunnioitettu lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa hyvin eikä huonosti.

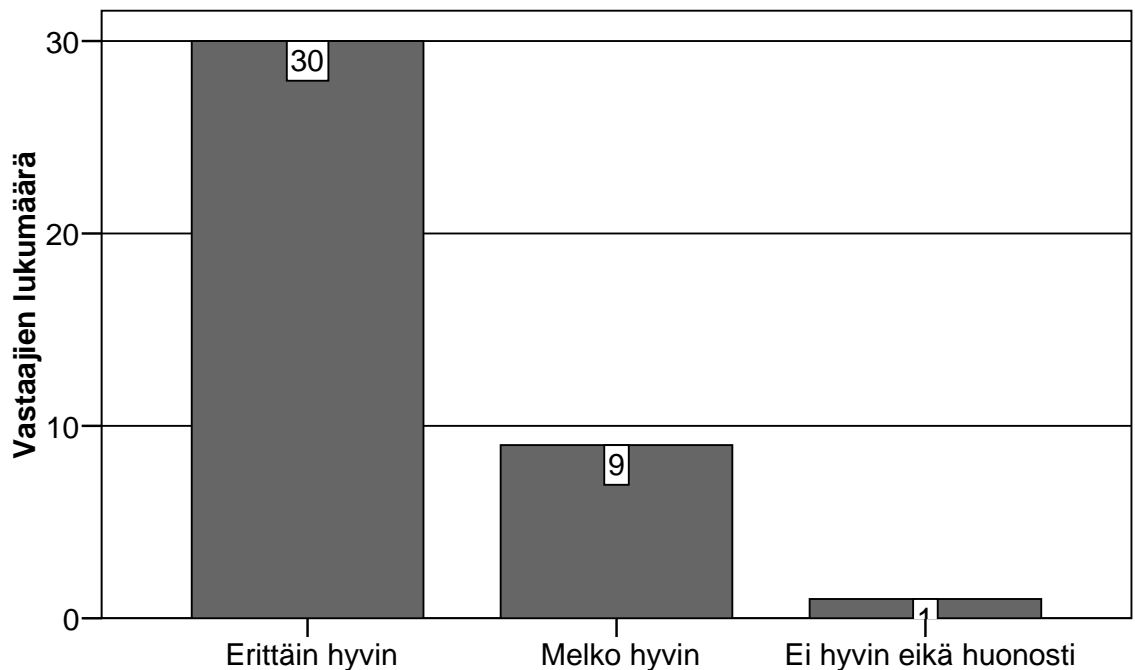
Vanhempien luottamus päivähoiton henkilökuntaa kohtaan

KUVIO 15. Vanhempien mielipide siitä, kuinka he luottavat päivähoiton henkilökuntaan. (n=40)

Vastanneista vanhemmista 32 (80 %) oli sitä mieltä, että he ovat pystyneet luottamaan päivähoiton henkilökuntaan erittäin hyvin. Vanhemmista yksi (2,5 %) oli sitä mieltä, ettei ole luottanut päivähoiton henkilökuntaan hyvin eikä huonosti.

Vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan tasavertainen keskustelu

KUVIO 16. Vanhempien mielipide siitä, kuinka vanhempien ja päivähoiton tasavertainen keskustelu toteutuu päivähoitossa. (n=40)

Kyselyyn vastanneista vanhemmista 30 (75 %) oli sitä mieltä, että heidän tasavertainen keskustelu oli toteutunut päivähoiton henkilökunnan kanssa erittäin hyvin. Vanhemmista yksi (2,5 %) oli sitä mieltä, että tasavertainen keskustelu ei ole toteutunut hyvin eikä huonosti.

6.6 Kyselyyn vastanneiden vanhempien toiveita kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi

Kyselylomakkeessa vanhemmat saivat vastata avoimeen kysymykseen; miten kasvatuskumppanuutta eli yhteistyötä vanhempien ja päivähoiton välillä voitaisiin kehittää. Vastauksista muutamissa ilmeni, että päiväkodissa koettiin olevan enemmän haasteita ja kehitettäviä asioita, koska hoitajia on paljon ja ne vaihtuvat tiheään. Juuri, kun lapsi kiintyy johonkin hoitajaan, niin tämän työt loppuvat. Ehdo-

tettiin ratkaisuksi omahoitajaa, joka päiväkodissa olisi pääasiassa lapsen kanssa ja tuntisi lapsen paremmin. Ehdotukseksi nousi myös se, että vakituisia työntekijöitä pitäisi olla enemmän ja harjoittelijoita puolestaan vähemmän. Koettiin myös, että rauhallinen keskusteluhetki lasta viedessä/hakiessa ei onnistu välttämättä niin usein ja hyvin kuin perhepäivähoitajan kanssa se koettiin onnistuvan. Perhepäivähoidosta nousi esille myös perhepäivähoitajan yksinäisyys työssä ja ehdotukseksi nousi hoitajan tukeminen esimerkiksi vaikeiden asioiden puheeksi ottamisessa (esimerkiksi hupu-koulutus). Todella useassa vastauksessa kävi ilmi, että vanhempainvartteja tai muita yhteisiä sovittuja keskusteluhetkiä pitäisi olla säännöllisesti myös perhepäivähoitajan luona olevien lasten vanhemmille, jossa voitaisiin rauhassa keskustella yhdessä lapsen kasvatukseen ja kehitykseen liittyvistä asioista.

Perhepäivähoidon kohdalla pitäisi myös olla säännölliset vasu-keskustelut keväällä ja syksyllä. (Lomake nro 15)

Voisi järjestää vanhempainvartteja, silloin vois paremmin vaihtaa kuulumisia lapsen hoitoon liittyvissä asioissa. Hakutilanteet on usein "hätäisiä" ja tohinaa täynnä. Voisiko reissuvihko ajatusta/mallia jollain tavalla ottaa käyttöön. (Lomake nro 4)

Reissuvihkoa myös kannatettiin monessa vastauksessa hyvänä viestintävälineenä, jos muuten ei saa itseään ilmaistua tai on paljon asiaa. Vastauksista kävi myös ilmi, että vanhempia tulisi ottaa enemmän päivähoiton toiminnan suunnitteluun mukaan. Vanhempainvarttien lisäksi päiväkodissa voisi olla vanhempainilta, jossa keskusteltaisiin päiväkodin toiminta- ja kasvatuseriaatteista ja tavallisimmista ongelmatilanteista. Ehdotettiin myös päivähoiton järjestämää yhdessä tekemistä ja erilaisia teemailtoja, kuten esimerkiksi luontopolku koko perheelle, myyjäiset, kirpputorit, pihatapahtumat, teatteriretket, vuodenaikatapahtumat esimerkiksi vapunaamiaiset, ystävänpäiväluistelu ja pääsiäisaskarteluilta. Yhteisten tapahtumien kautta nousi tärkeäsi aiheeksi vanhemmuuden vahvistaminen toisen samassa elämäntilanteessa olevien kesken, jolloin vertaistuen merkitys ja tärkeys korostuu. Myös isommalla porukalla kokoontumisia ehdotettiin, kuten kaikki perhepäivähoitajat ja hoitolasten vanhemmat.

Enemmän aikaa yhdessä. (Lomake nro 9)

Myös teemapäiviä ehdotettiin, jolloin äiti ja/tai isä saisivat olla mukana hoidossa lapsen kanssa. Kritiikkiä vastauksista nousi siitä, että kommunikointia pitäisi lisätä myös hoitopaikan sisällä. Esimerkiksi yksi vastaajista koki, että tulee välinpitämättön tunnelma, kun sana ei kulje hoitajien välillä, eikä haluta automaattisesti ottaa selvää missä mennään työvuoron alkaessa.

Tämän hetkinen yhteistyö toimii loistavasti, hoitopaikka ja hoitaja ovat huippuja! (Lomake nro 37)

Myös tyytyväisyys ilmeni vastuksista, eivätkä kaikki vastaajat keksineet mitään parannettavaa, koska he olivat tyytyväisiä heidän ja päivähoiton väliseen yhteistyön toimivuuteen sillä hetkellä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää sitä, miten kasvatuskumppanuus toteutui Töysän kunnan päivähoidossa vanhempien kokemana. Opinnäytetyössäni pääkohdiksi muodostuivat päivähoidon aloitusvaihe, päivittäiset kohtaamiset ja tiedonkulkku sekä vanhempien näkemysten huomioiminen lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa ja kasvatuskumppanuuden toteutumista ohjaavien periaatteiden toteutuminen. Näiden lisäksi tutkimuksellani halusin selvittää, millaisia toiveita vanhemmillä oli kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi.

Tutkimustuloksia raportoidessani olen yhdistellyt joitakin luokkia, kuten erittäin tyytyväinen ja melko tyytyväinen ja puolestaan melko tyytymätön ja erittäin tyytymätön toistensa kanssa. Tällöin tuloksia raportoidessa tutkimustuloksista ei tullut niin pirstaleisia, koska mitään suuria tilastollisia poikkeavuuksia ei löytynyt. Tutkimustuloksista saa selvemmän ja kattavamman kuvan, kun luokkia on selkeyden vuoksi yhdistelty.

Vanhemmista suurin osa oli tyytyväisiä siihen, kuinka paljon he olivat saaneet tietoa päivähoidon arjesta ja käytännöistä. Suurin osa vanhemmista oli sitä mieltä, että tutustumiskäynti ja/tai aloituskeskustelu tuki hyvin lapsen aloittamista päivähoidossa. Hieman poikkeavuutta oli havaittavissa päiväkodin kohdalla, jossa kaksi vanhempaa oli sitä mieltä (13,3 %), että tutustumiskäynti ja/tai aloituskeskustelu ei tukenut hyvin eikä huonosti lapsen aloittamista päivähoidossa. Tämä saattaa esimerkiksi johtua siitä, että arjen kiireiden keskellä ei välttämättä muista kertoa tutustumiskäynnillä kaikista oleellista asioista, koska sääntöjä ja muistettavia asioita on enemmän kuin esimerkiksi perhepäivähoitajalla. Päivähoidon aloitusvaiheen onnistuminen on merkittävää, koska se luo pohjaa kasvatuskumppanuuden rakentumiselle.

Suurin osa vanhemmista koki, että he pystyivät vaihtamaan päivittäin ajatuksia ja kuulumisia päivähoidon henkilökunnan kanssa lapsen vienti- ja hakutilanteissa hyvin. Tyytymättömyyttä oli havaittavissa vain yhden vanhemman kohdalta, joka koki, että pystyi vaihtamaan ajatuksia ja kuulumisia melko huonosti ja yksi vanhemmista koki, että ei pystynyt vaihtamaan ajatuksia ja kuulumisia hyvin eikä huonosti. Yli puolet vanhemmista oli sitä mieltä, että he saivat melko hyvin tietoa lapsensa päivän sujuvuudesta. Vanhemmista neljä oli sitä mieltä (10 %), että he eivät saaneet lapsensa päivästä tietoa hyvin eivätkä huonosti. Prosentuaalisesti suurin tyytymättömyys vastaajien keskuudessa oli havaittavissa uusperheen kohdalla. Heistä (20 %) oli sitä mieltä, että saivat vaihtaa ajatuksia ja kuulumisia melko huonosti. Tämä saattaa johtua siitä, että uusperheessä lapsi voi olla välillä toisen vanhemman luona ja välillä toisen. Tällöin tieto ei välttämättä kulje molemmille vanhemmille ja he voivat kokea, että eivät saa vaihtaa tarpeeksi ajatuksia ja kuulumisia lapsestaan päivähoidon henkilökunnan kanssa. Ydinperheen kohdalla puolestaan yksi oli sitä mieltä, että ei saanut vaihtaa ajatuksiaan hyvin eikä huonosti.

Suurin tilastollinen poikkeavuus kyselyssäni oli havaittavissa kysyttäessä kasvatust keskusteluiden riittävästä määrästä vanhempien mielestä. Kyselyyn osallistuneista vanhemmista suurin osa koki, että ennalta sovittuja kasvatust keskusteluita (vanhempainillat ja vanhempainvartit) oli hyvin heidän mielestään. Myös tyytymättömyyttä kasvatust keskusteluiden riittävyteen oli havaittavissa vanhempien keskuudessa, sillä kuusi vanhempaa vastasi, että kasvatust keskusteluita ei ollut tarpeeksi. Neljä vanhempaa oli puolestaan sitä mieltä, että kasvatust keskusteluita ei ole hyvin eikä huonosti. Tilastollista poikkeamaa ei löytynyt siitä, oliko mikä päivähoitomuoto kyseessä kysyttäessä kasvatust keskusteluiden riittävyttä, sillä suurin osa oli myös sitä mieltä, että niitä oli hyvin. Ainoastaan perhepäivähoidossa olevista lasten vanhemmista koki (9,1 %), että kasvatust keskusteluita on erittäin huonosti, joka on suurempi muihin perhepäivähoitomuotoihin nähden.

Suurin osa vanhemmista (60 %) oli sitä mieltä, että heidän näkemyksensä huomioidaan erittäin hyvin lapsen kasvatukseen liittyvissä asioissa. Yksi vanhemmista oli kuitenkin sitä mieltä, että hänen näkemykset huomioidaan melko huonosti ja kolme vanhempaa sitä mieltä, että näkemyksiä lapsen kasvatukseen liittyvissä

asioissa ei huomioida hyvin eikä huonosti. Yli puolet vanhemmista oli erittäin tyytyväisiä siihen, kuinka heidän toiveensa oli toteutunut päivähoiton suhteen. Vain yksi vanhemmista oli sitä mieltä, että heidän toiveensa ja odotuksensa päivähoiton suhteen oli toteutunut melko huonosti. Eniten tyytymättömyyttä oli kuitenkin havaittavissa pienimpien lasten (1-2 -vuotiaiden) vanhempien keskuudessa. Pienimpien lasten vanhemmilla saattaa olla enemmän toiveita ja odotuksia päivähoitoa kohtaan, koska lapsi ei ole välttämättä kauaa vielä ollut päivähoitossa. Lapsi saattaa olla myös ensimmäinen, joka on aloittanut päivähoiton, jolloin toiveet ja odotukset voivat olla korkeammalla kuin silloin, kun hoitossa on jo ennestään lapsia.

Suurin osa vanhemmista pystyi kertomaan päivähoiton henkilökunnalle, jos heillä oli jokin huoli lastaan koskien. Puolestaan avoimissa kysymyksissä selvisi, että myös vanhemmat odottavat sitä, että päivähoiton henkilökunta kertoisi heti samana päivänä vanhemmille, jos he ovat havainneet lapsessa jotain huolta.

Kasvatuskumppanuutta ohjailevat periaatteet toteutuivat melko hyvin Töysän kunnan päivähoitossa. Vanhemmista suurin osa oli sitä mieltä, että päivähoiton henkilökunta kuuntelee heitä, jos heillä on jotain sanottavaa. Päivähoiton henkilökunta kunnioittaa vanhempia, ja vanhemmat pystyvät luottamaan päivähoiton henkilökuntaan, sekä he pystyvät keskustelemaan tasavertaisina toistensa kanssa.

Kysyttäessä vanhemmilta mielipiteitä siihen, kuinka heidän mielestään kasvatuskumppanuutta voitaisiin kehittää parempaan suuntaan, nousi vastauksista ylivoimaisesti esille kasvatustieteilijöiden esimerkiksi vanhempainvarttien ja vanhempainiltojen säännöllinen pitäminen myös perhepäivähoitossa. Vanhempainvartit saivat myös kiitosta päiväkodin osalta, että ne toimivat hyvin ja ovat ehdottoman tärkeitä. Myös reissuvihkon ottamista käytäntöön ehdotettiin, jolloin sinne saisi kirjoittaa mielessä olevia asioita, joita ei aina välttämättä ehdi tai muista arjen tohinoissa sanomaan. Yhteisiä teemailtoja toivottiin lasten vanhemmille ja lapsille järjestettäväksi, esimerkiksi luontopolku, ystävänpäiväluistelu, askarteluita yms. Erilaisissa tapahtumissa vanhemmat pääsisivät tapaamaan ja tutustumaan toisiin lasten vanhempiin. Tällöin pääsisi vaihtamaan ajatuksia ja kokemuksia toisten

samanikäisten lasten vanhempien kanssa, jolloin vertaistuen merkitys ja tärkeys korostuvat.

Tutkimuksen teoriaosuus ja tutkimustulokset kietoutuivat mielestäni hyvin yhteen, koska ne tukevat toisiaan melko hyvin. Pieniä poikkeavuuksia tuloksissa oli havaittavissa, mutta nämä olivat kuitenkin niin pieniä siihen nähden, että ne olisivat tilastollisesti merkittäviä. Vanhemmat itse pitivät tärkeänä samoja asioita, jotka myös kasvatuskumppanuudessa ovat keskeisimpiä asioita sen rakentumiselle ja onnistumiselle. Teoriaosuudessa sanotaan, että jokainen perhe on yksilö ja näin ollen on tärkeää aina rakentaa kasvatuskumppanuutta sen pohjalta, jokaiselle perheelle sopivalla tavalla. Tutkimustuloksissa kävi myös ilmi tämä asia, koska toiset vanhemmat olivat selvästi kiinnostuneempia kasvatuskumppanuus ajattelusta kuin toiset vanhemmat. Toisilla vanhemmilla oli puolestaan erilaiset toiveet ja lähtökohdat päivähoitoa kohtaan, jolloin perheiden yksilöllisen lähestymistavan merkitys kasvaa, jos kasvatuskumppanuuteen halutaan panostaa. Teoriaosuus painottaa kasvatuskeskusteluiden riittävää määrää ja päivittäistä tiedonkulun merkitystä vanhempien ja päivähoitohenkilöstön välillä. Näiden toimivuuteen oltiin pääasiassa tyytyväisiä, mutta jokseenkin nousi myös tyytymättömyyttä vanhempien keskuudesta, joka johtuu suurista ryhmistä, hoitajien kiireestä ja työntekijöiden vaihtuvuudesta. Vanhemmilta tuli paljon hyviä ideoita, joiden avulla juuri kasvatuskumppanuutta pystyttäisiin kehittämään ja parantamaan parempaan suuntaan, että luottamus, kunnioitus, toisen kuunteleminen ja avoin dialogi vanhempien ja päivähoiton henkilökunnan välillä pääsisi toteutumaan.

8 TUTKIMUKSEN VALIDITEETTI JA RELIABILITEETTI

Tutkimuksissa pyritään aina välttämään virheiden syntymistä, mutta siitä huolimatta tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat, tämän vuoksi jokaisessa tutkimuksessa tulisi pohtia sen luotettavuutta. Tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa mittaus- tulosten toistettavuutta, joka tarkoittaa siis tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. (Hirsjärvi Remes & Sajavaara 2009, 231.) Yritin syöttää kyselylomakkeiden vastaukset mahdollisimman huolellisesti, ettei mahdollisia näppäilyvirheitä syntyisi vääristämään tuloksia. Tutkimuksen reliabiliteettiin on voinut vaikuttaa, myös vastaajien motineituneisuus kyselyä kohtaan, kuinka hyvin vanhemmat ovat miettineet kysymyksiä ja antamiaan vastauksia. Myös huono vastausprosentti ryhmäperhepäivähoidon kohdalla on voinut vääristää tuloksia, koska kyselyitä palautui vain 3/14, joka on 14,2 %. Tämä tarkoittaa, että saatuja vastauksia ryhmäperhepäivähoidon kohdalla ei voida yleistää. Luotettavimmat tulokset olisi voinut saada, jos olisin jättänyt kokonaan ryhmäperhepäivähoidon tutkimuksestani pois, sen pienen vastausprosentin takia.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että tutkimuksen toteuttaminen on tarkasti kerrottu. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 227). Olen pyrkinyt kuvaamaan tarkasti olosuhteita ja muita taustatekijöitä. Laadullista aineistoa en tarkasti luokitellut, koska kyse oli ainoastaan muutamista lainauksista, joita avoimista kysymyksistä olin saanut vastaukseksi. Olen pyrkinyt tulkitsemaan avoimista kysymyksistä saatuja vastauksia ainoastaan teoratiedon perusteella. Opinnäytetyöni lukijaa olen halunnut auttaa suorilla lainauksilla, jotka ovat rikastuttamassa tutkimuslosteita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 228).

Toinen käsite, joka liittyy tutkimuksen arviointiin, on validius eli pätevyys. Validius tarkoittaa siis sitä, että onko tutkimusmenetelmällä pystytty mittaamaan juuri sitä, mitä sillä on tarkoituskin mitata. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231.) Tut-

kimuksessa voi helposti käydä niin, että kysymykset ovat liian epäselviä, että tutkittava saa niistä erilaisen kuvan, mitä tutkija on tarkoittanut. Tämä vääristää tällöin saatuja tuloksia. Yritin tehdä kysymyksistä mahdollisimman selkeitä ja samantyyllisiä, etteivät ne johdattelisi vastaamaan tutkimukseen osallistujaa mitenkään tietyllä tavalla. Vaikka olin kysymykset miettinyt tarkasti, sekä näyttänyt niitä eri tahoille korjausehdotusten toivossa, huomasin vasta kyselyn tehtyäni, että kaksi avointa kysymystä olivat hyvin samantyyllisiä keskenään ja ne olisi voinut vastaaja ymmärtää samalla tavalla molemmat. Näihin kysymyksiin tuli kaikesta huolimatta kattavia vastauksia, jotka yllättivät minut positiivisesti, vaikka näytti, että kysymykset voivat johdatella vastaajia harhaan.

Sekä määrällisessä että laadullisessa tutkimuksessa voidaan tutkimuksen validiutta tarkentaa, kun on käytetty useita menetelmiä samassa tutkimuksessa. Tutkimusmenetelmien yhteiskäytöstä käytetään nimitystä triangulaatio. (Hirjärvi, Remes, Sajavaara 2007, 228.) Määrällisessä sekä laadullisessa tutkimuksessa saadut tulokset eivät ole eri linjassa keskenään, vaan ne tukevat toisiaan. Tästä syystä opinnäytetyöni tutkimustuloksia voidaan pitää pätevämpänä kuin että olisi käytetty vain yhtä tutkimusmenetelmää.

9 POHDINTA

Opinnäytetyönteko prosessi oli pitkä ja välillä hyvin työläs. Omat haasteensa asetti asetelma, että jouduin sovittamaan perhe-elämän pienen lapsen äitinä ja opiskelijana toisiinsa. Lopulta onnistuin tässä mielestäni olosuhteisiin nähden hyvin ja olen lopputulokseen tyytyväinen.

Aloitin opinnäytetyön aiheen miettimisen kesällä 2009. Varsinainen idea aiheeseen muokkautui vasta syksyllä, jolloin myös aloin tosissani opinnäytetyötä tekemään. Yritin miettiä aluksi mahdollisia opinnäytetyön yhteistyötahoja ja aiheita, jolloin luonnolliselta tuntuva idea nousi tehdä Töysän kunnan päivähoidolle opinnäytetyö, koska paikka oli ennestään tuttu, oltuani siellä harjoittelussa ja tekemässä sijaisuuksia. Kun aihe oli muokkautunut oikeanlaiseksi, otin yhteyttä Töysän kunnan päivähoidon johtajaan, joka antoi luvan opinnäytetyöni tekemiselle. Hänen kanssaan sovimme käytännön kuvioista ja alustavista aikatauluista.

Aloin työstää teoriaosiota, jota työstin koko syksyn tiiviisti. Keräsin materiaalia ja kirjoitin valmista tekstiä, jolloin opinnäytetyöni runko alkoi olla selvillä. Myös tutkimuskysymykset alkoivat muokkautua pikkuhiljaa mielessäni oikeaan muotoonsa. Keväällä tein kyselylomakkeen pohjautuen kirjoittamaani teoriaosuuteen. Hyväksytin kyselylomakkeen sekä opinnäytetyöni ohjaajalla että yhteistyötahossani. Maaliskuussa 2010 laitoin kyselylomakkeen jakoon. Sain niukasti kyselylomakkeita takaisin ja jouduin kyselemään kyselylomakkeiden perään, että niitä olisi palautunut enemmän. Onneksi vastausprosentti kuitenkin saatiin nousemaan hieman. Tutustuin uudelleen SPSS – ohjelmaan, jonka onneksi totesin odotettua helpommaksi ja yksinkertaisemmaksi, mitä olin muistellut sen olevan. Hyvin oppaiden ja kirjojen avulla sain havaintomatriisin tehtyä ja tulokset syötettyä ohjelmaan. Tein aineistosta erilaisia ristiintaulukointeja eri muuttujien välillä, siinä toivossa, että tutkimuksesta olisi noussut jotain tilastollisesti merkittävää. Tutkimustulokset jäivät

joka tapauksessa melko laihoiksi. Suurempi vastausprosentti olisi voinut nostattaa tilastollisesti merkittäviä vastauksia. Myös vastausprosentti oli todella pieni esimerkiksi ryhmäperhepäivähoidossa olevien lasten vanhempien kohdalla, muhin päivähoitomuotoihin nähden. Tästä syystä tulokset ovat voineet vääristyä, koska ryhmäperhepäivähoidon kohdalla vastaukset ovat voineet olla prosentuaalisesti suuria, mutta määrällisesti pieniä. Todellista kuvaa, joka kattaisi koko ryhmäperhepäivähoidon, on mahdotonta saada tämän tutkimuksen avulla.

Opin kuitenkin opinnäytetyöprosessista valtavasti, josta voi olla hyötyä tulevaisuutta ajatellen, jos toteutan työssäni esimerkiksi määrällisen tutkimuksen. Olen tyytyväinen myös opinnäytetyöni aiheeseen, koska kasvatuskumppanuus on ajankohdainen aihe ja sosionomina (AMK) minulla on koulutuksen puolesta tarpeeksi tietoa ja taitoa ottaa jokaisen perheen näkökulma ja tarpeet huomioon yksilöllisesti ja perheen tarpeita ja arvoja kunnioittaen, oli työpaikka mikä tahansa. Mielestäni sosionomi soveltuu työskentelemään erinomaisesti myös varhaiskasvatuksen parissa. Sosionomin tiedot ja taidot ovat erilaiset kuin esimerkiksi yliopistotasoisella lastentarhanopettaja ja siksi työskenteleminen lastentarhanopettajan työparina toimisi loistavasti. Sosionomin (AMK) koulutus antaa hyvät valmiudet juuri kasvatuskumppanuuden toteuttamiselle päivähoitossa. Sosionomi osaa olla päivähoitossa ennen kaikkea lapsia varten, mutta myös koko perhettä varten. Myös erilaisten huoleksi puheeksi ottamiset ovat sosionomille (AMK) luonnollista ja helppoa koulutuksen ja harjoittelujen antamien valmiuksien perusteella. Vaikka opinnäytetyöprosessi oli raskas ja se vaati paljon ponnisteluja sen eteenpäin viemiseksi ja loppuunsaattamiseksi, niin olen kuitenkin tyytyväinen lopputulokseen ja siihen, että sain yhteistyökumppaniksi Töysän kunnan päivähoiton.

LÄHTEET

- Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa?. Helsinki: Gaudeamus.
- Haapamäki, J., Kaipio, K., Keskinen, S., Uusitalo, I. & Kuoksa, M. 2000. Yhteisö kasvattaa: Päivähoito oppimis- ja kasvatusyhteisönä. Helsinki: Tammi.
- Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa: Erityispäivähoito - lapsen mahdollisuus. Saarijärvi: Gummerus. Stakes oppaita 58.
- Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. 2001. Pienet päivähoidossa: Alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita. Helsinki: WSOY.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Holopainen, M., Tenhunen, L. & Vuorinen, P. 2004. Tutkimusaineiston analysointi ja SPSS. Hamina: Yrityssanoma Oy.
- Hujala, E., Puroila, A-M., Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: Edufin.
- Hujala, E. 2003. Arviointia perhelähtöisyyden toteutumisesta päivähoidossa. Teoksessa: Kupila, P. (toim.) Arvioidaan yhdessä: Näkökulmia arviointiin varhaiskasvatuksessa. Helsinki: Tammi, 83–90.
- Hujala, E. 2001. Puheenvuoroja lapsista ja varhaiskasvatuksesta. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Jämsä, J. (toim.) 2008. Sateenkaariperheet ja hyvinvointi: Käsikirja lasten ja perheiden kanssa työskenteleville. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Jämsä, J. & Karvinen, M. 2008. Kasvatuskumppanuus ja lapsen perheidenteetti. Teoksessa: Jämsä, J. (toim.) Sateenkaariperheet ja hyvinvointi: Käsikirja lasten ja perheiden kanssa työskenteleville. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.

- Kalliala, M. 2008. Kato mua!: Kohtaako aikuinen lapsen päiväkodissa? Helsinki: Gaudeamus.
- Karila, K. 2009. Lapsuudentutkimus ja päiväkotien toiminta. Teoksessa: Alanen, L. & Karila, K. (toim.) 2009. Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta. Tampere: Vastapaino, 249–262.
- Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa: Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa A R. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91–108.
- Karila, K. 2005. Kasvatuskumppanuus arjen käytännöissä. Lastentarha 68 (1), 46–49.
- Karila, K. 2003. Kasvatuskumppanuus – uhka vai mahdollisuus? Kasvatuskumppanuuden käsite herättää tunteita ja kannanottoja. Lastentarha 66 (4), 58–61.
- Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. (toim.) 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Karjalainen, L. 2007. SPSS-perusteet 15.0. Mikkeli: Pii-Kirjat Ky.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2007. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Gummerus. Stakes oppaita 63.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2005. Kasvatuskumppanuus tuo kodin ja päivähoidon lähelle toisiaan. Lastentarha 68 (3), 16–18.
- Kekkonen, M. 2004. Vanhemmuuden tukemisesta kasvatuskumppanuuteen. [Verkkolehtiartikkeli]. LaatuPala. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön laatuverkoston tiedotuslehti. 14–16. [Viitattu 4.1.2010].
Saatavana:
<http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/F9E3D24B4C6D48B5B69A3B2017C114C5/0/LaatuPala304.pdf>.
- Keskinen, S. 2003. Päivähoito hyväksi tytöille ja pojille? Teoksessa: Sinkkonen, J. (toim.) Pesästä lentoon: Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY, 218–237.
- Keyes, C.R. 2002. A way of thinking about parent/teacher partnerships for teachers. International Journal of Early Years Education, 10, 177–191.
- Koivula, M. 2004. Vanhempien kokemuksia perhetyöstä päiväkodissa. Teoksessa: Keskinen, S. & Virjonen, H. (toim.) Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Helsinki: Tammi, 73–104.

- Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito: Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Koski, M. 2002. Perhepäivähoidon sosiaalinen oppimisympäristö. Teoksessa: Alho-Kivi, H. & Keskinen, S. (toim.) Kodissa vaan ei kotona: Perhepäivähoito varhaiskasvatuksen oppimisympäristönä. Helsinki: Tammi, 135–145.
- Kuusvasu: Kuusiokuntien varhaiskasvatussuunnitelma.
- Laaksola, H. 2006. Henkilökunnan pysyvyys päiväkodin laadun tae. Opettaja. 101 (46), 21.
- Myöhänen, M., Kallio, S. & Viitanen, S. 2005. ”Nyt meillä on menestystekijän resepti”: Lastentarhanopettajien antamia merkityksiä kasvatuskumppanuudelle. Lastentarha 68 (3), 19–21.
- Mäkinen, T. 1999. Alle kolmevuotiaiden lasten päivähoiton sisäinen kehittyminen. Teoksessa: Ruoppila, I., Hujala, E., Karila, K., Kinos, J., Niiranen, P. & Ojala, M. (toim.) Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Jyväskylä: Atena, 295–321.
- Määttä, P. 2001. Perhe asiantuntijana: Erityiskasvatuksen ja kuntoutuksen käytännöt. Jyväskylä: Atena.
- Piironen-Malmi, U. & Strömberg, S. 2008. Välittämisen pedagogiikka. Helsinki: Tammi.
- Poikonen, P-L. & Lehtipää, R. 2009. Päivähoidon ja kodin jaettu kasvatustehtävä: Kasvatuskumppanuus perheen voimavarana: Teoksessa: Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä, T. (toim.) Perhe-elämän paletti: Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa. Jyväskylä: PS-kustannus, 69–88.
- Reunamo, J. 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus: Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki: WSOY.
- Ruoppila, I., Hujala, E., Karila, K., Kinos, J., Niiranen, P. & Ojala, M. (toim.) 1999. Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä. Jyväskylä: Atena.
- Schmitt, F. 2003. Riittävän hyvä vanhemmuus. Teoksessa: Sinkkonen, J. (toim.) Pesästä lentoon: Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY, 298–326.
- Sinkkonen, J. (toim.) 2003. Pesästä lentoon: Kirja lapsen kehityksestä kasvattajalle. Helsinki: WSOY.
- Sinkkonen, J. 2001. Lapsen puolesta. Helsinki: WSOY.

- Tiusanen, E. 2008. Päivittäiset toiminnot päivähoitossa: Mitä päivähoiton päivittäisiin toimintoihin kuuluu? Teoksessa: Helenius, A. & Korhonen, R. (toim.) Pedagogiikan palikat: Johdatus varhaiskasvatukseen ja – kehitykseen. Helsinki: WSOY, 79–97.
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes. Oppaita 56. Saarijärvi: Gummerus.
- Varttua-varhaiskasvatuksen verkkopalvelu. 2009. [verkkosivu]. Kasvatuskumppanuus. [Viitattu 4.1.2010]. Saatavana: <http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus/index.htm>.
- Venninen, T. 2001. Yhä pinnalla: Lasten ja vanhempien hyödyksi. Teoksessa: Venninen, T. & Nivarpää-Ampuja, H. (toim.) Perttu muutoksessa: Päiväkodin kehitystarina. Jyväskylä: PS-kustannus, 73–84.
- Väisänen, T. 2007. Ryhmis: Ryhmäperhepäivähoito tänään. Helsinki: Tammi.

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Arvoisat lasten vanhemmat

Olen kolmannen vuoden sosionomiopiskelija Seinäjoen ammattikorkeakoulusta ja teen opinnäytetyönä yhteistyössä Töysän päivähoidon kanssa kyselyn kasvatuskumppanuudesta eli yhteistyöstä vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välillä.

Vastata voitte nimettömästi ja palauttaa kyselyn lapsenne päivähoitopaikkaan suljetussa kirjekuoressa **24.3.2010 mennessä**. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Vastaamalla kyselyyn voitte vaikuttaa päivähoiton kehittämiseen aina parempaan suuntaan!

Vastaan mielelläni tutkimusta koskeviin kysymyksiin.

Kiitos etukäteen vastauksistanne !

Yhteistyöterveisin

Jenna Toivola

jenna.toivola@seamk.fi

040-56xxxxx

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vuorovaikutussuhdetta, jossa vanhemmat ja henkilöstö tietoisesti sitoutuu ja toimii lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Kasvatuskumppanuus on vanhempien ja henkilöstön välistä tasavertaista vuorovaikutusta. Kuuleminen, kunnioitus, vastavuoroisuus ja luottamus ovat niitä periaatteita, joille yhteistyö rakentuu.

KASVATUSKUMPPANUUTTA KOSKEVA KYSELY

Arvoisa lapsen vanhempi, tutkimuksen onnistumiselle on tärkeää, että pyrkisitte vastaamaan kaikkiin kysymyksiin mahdollisimman huolellisesti. Lomake tulee täyttää jokaisesta lapsesta erikseen, jos tiedot eroavat toisistaan. Vastatkaa kysymyksiin rastittamalla oikeaksi katsomanne vaihtoehto tai kirjoittamalla vastaus sille varatulle paikalle. Kiitos!

1. Vastaajan sukupuoli Nainen Mies
2. Vastaajan ikä _____ vuotta
3. Perhemuoto Ydinperhe
 Uusperhe
 Yksinhuoltajaperhe
4. Päivähoitomuoto Päiväkoti
 Perhepäivähoito
 Ryhmäperhepäivähoito
5. Päivähoidossa olevien lasten lukumäärä _____ kpl

Jos päivähoitossa on useampi lapsi perheestä, täytä vain yhtä lasta koskevat tiedot (kohdat 6-18)

6. Päivähoitosuhteen pituus _____ v _____ kk
7. Lapsen ikä _____ v _____ kk

PÄIVÄHOIDON ALOITUS

8. Saitteko mielestänne tutustumiskäynnillä tarpeeksi tietoa päivähoidon arjesta ja käytännöistä?

- Erittäin hyvin
 Melko hyvin
 Ei hyvin eikä huonosti
 Melko huonosti
 Erittäin huonosti

9. Koitteko aloituskesustelun/tutustumiskäynnin tukevan lapsenne aloittamista päivähoitossa?

- Erittäin hyvin
 Melko hyvin
 Ei hyvin eikä huonosti
 Melko huonosti
 Erittäin huonosti

PÄIVITTÄISET KOHTAAMISET JA TIEDONKULKU

2(4)

10. Saatteko mielestänne tarpeeksi vaihtaa ajatuksia ja kuulumisia päivittäin lapsen vienti- ja halutilanteissa päivähoiton henkilökunnan kanssa?

- Erittäin hyvin
- Melko hyvin
- Ei hyvin eikä huonosti
- Melko huonosti
- Erittäin huonosti

11. Saatteko mielestänne tarpeeksi päivittäin päivähoiton henkilökunnalta tietoa lapsenne päivästä?

- Erittäin hyvin
- Melko hyvin
- Ei hyvin eikä huonosti
- Melko huonosti
- Erittäin huonosti

12. Onko ennalta sovittuja kasvat keskusteluja (vanhempainvartit, vanhempainillat) riittävä määrä?

- Erittäin hyvin
- Melko hyvin
- Ei hyvin eikä huonosti
- Melko huonosti
- Erittäin huonosti

NÄKEMYSTEN HUOMIOIMINEN

13. Miten päivähoitossa huomioidaan näkemyksenne lapsenne kasvatukseen liittyvissä asioissa?

- Erittäin hyvin
- Melko hyvin
- Ei hyvin eikä huonosti
- Melko huonosti
- Erittäin huonosti

14. Miten hyvin toiveesi ja odotuksesi päivähoiton suhteen ovat toteutuneet?

- Erittäin hyvin
- Melko hyvin
- Ei hyvin eikä huonosti
- Melko huonosti
- Erittäin huonosti

15. Pystyttekö kertomaan henkilökunnalle, jos mielessänne on jokin huoli lastanne koskien?

- Erittäin hyvin
- Melko hyvin
- Ei hyvin eikä huonosti
- Melko huonosti
- Erittäin huonosti

KASVATUSKUMPPAUSTA OHJAAVIEN PERIAATTEIDEN TOTEUTUMINEN

16. Koetteko, että päivähoidon henkilökunta **kuuntelee** Teitä lastanne koskevissa asioissa?

- Erittäin hyvin
- Melko hyvin
- Ei hyvin eikä huonosti
- Melko huonosti
- Erittäin huonosti

17. Koetteko, että päivähoidon henkilökunta **kunnioittaa** Teitä lapsenne kasvatukseen liittyvissä asioissa?

- Erittäin hyvin
- Melko hyvin
- Ei hyvin eikä huonosti
- Melko huonosti
- Erittäin huonosti

18. Koetteko, että voitte **luottaa** päivähoidon henkilökuntaan?

- Erittäin hyvin
- Melko hyvin
- Ei hyvin eikä huonosti
- Melko huonosti
- Erittäin huonosti

19. Koetteko, että voitte **tasavertaisina** keskustella päivähoidon henkilökunnan kanssa?

- Erittäin hyvin
- Melko hyvin
- Ei hyvin eikä huonosti
- Melko huonosti
- Erittäin huonosti

20. Miten ymmärrätte sanan kasvatuskumppanuus?

21. Mitä Te vanhempana odotatte kasvatuskumppanuudelta?

22. Miten kasvatuskumppanuutta/yhteistyötä vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välillä voitaisiin mielestänne kehittää?

KIITOS YHTEISTYÖSTÄ !